1802

Ærbødigst pro memoria!

Til Følge Deres Høiædle Høyærværdigheds Skrivelse til mig d. 18 Febr. 1802, har jeg herved den Ære at indsende fra de faa Præster i Holmens Provstie, som ere i Brandsocietetet, den Sognepræsten Hr. Gad i Røe ved St. Mariæ Landemode s.a. bevilgede halve Brandstyr, som hermed følger:

fra Hr. Pastor Mört —— 3 Mk
fra Hr. Pastor Holm —— 3 Mk
fra Hr. Pastor Brorson —— 3 Mk

1 Rd 3 Mk.

Kiøbenhavn d. 16 Martii 1802

allerærbødigst J. Hoch

S. T.
Hr. Biskop Dr. Balle!

137

Underdanigst Pro Memoria!

Da denne Evangeliske Psalme Bog allerede er indført til offentlig Brug i nogen Menighed her paa Landet, saa haver ingen Begiert sig for Choral Bogen.

Efter underdanigst Pligt overleveres følgende

1 Designation over ægteviede, fødde og døde Aaret 1801

2 Conduites Attester om Degnen, Skoleholderen og Studenter

3 Syns forretning over Præstegaarden Bygninger – iblandt disse Tiendeladen speciele for Röe Sogn da Gaarden gandske afbrændte midt i Aug 1800

4 Qvitteringer af Enkerne undertegnede for forrige Aars Pensioner

underdanigst

Römme d 29 Marty 1802 Christian Frantz

Pr. d. 7 Apr.

38

Attester

Om Sognenes, Skoleholderens og Studenternes Forhold i og uden Embedstiden 1801.

Menigheden Skoleholder Jens Christiansen Rönne forestaaer sit Embede med Nöjagtighed samt fører et ulasteligt og sædeligt Levnet.

I denne Menighed er ingen Studenter.

Rönne d. 31 Decbr 1801

Christian Transe

Westermarie Sogneskoler er ordentlig og fører sig loversten (?)

Jensen.

Westermarie Præstegaard d. 31te December 1801.

[illegible] har jeg gjort paa at faae de nye Psalmebøger indførte her i Menigheden; men begge ere mislykkede for mig. Disse sidste Aars Misvæxt, og de deraf følgende dyre Tider have hindret mig i at gjøre det med Eftertryk. Bliver Kongens allernaadigste Befaling, at de skulle indføres, aller nødvendigt, troer jeg at de dog ville modtages ...

Jensen

Westermaria d. s.

I Ny Larsker, Niels Frederic Hiorth, er gammel og formedelst Sygdom ude af Embedet, i hans Fraværelse og som Successor, Peder Sørensen ... ikke mindre med Iver og Flid ... sit Embede ... og Udelastelighed i Levnet og Opførsel.

Paa min Forslag ... til Antagelsen af den nye Psalmebog, undskyldte de dem i Overeenstemmelse med de dyre Tider, der ikke tillod dem at anskaffe sig samme ... det med disse dyre Tider endnu bestandig er det samme, saa har jeg Kirkens ikke videre kunnet handle paa denne Dag.

Nye Larsker d. 31te Decembr 1801.

Degnen for Aakirkes Menighed, Hr: Wilhelm Marchmann, forretter kun sle[t]lig sit Embede med megen Flid, og opfylder sit Embede med en [sæ]dværdig Wandel.

Skoleholderen i Aakirkebye, Hr: Lars Peter Mahler er flittig og paapassende, og fortiener megen Roes og Agtelse.

Huuslærer-Cand: S: S: M: Hr: Ancher Müller, conditionerende paa Wallensgaarden, anvender sin Tid meget vel paa grundig Lecture, hans Forhold er en tænkende Lærers anstændig.

Med den nye Ps: Bogs Indførelse, har jeg ofte giort Forsøg; men mærkende Ahængighed ved Høysteds Dyrene, hvorved Menighed[en] billig søger Undskyldning; derfor som Hans Majestæt Kongen befaler det, være Aakirke Menighed taalmodig Leylighed, da dog maaske den halve Deel kunde anbefales til, at faae den gratis.

Balle.

Aakirke Præstegaard
d: 28de January 1802.

Degnen Poul Anthoni Müller forretter sit Embede, saa forsvarligt, saa godt han kan, og i Øvrigt søger at stille ogsaa [illegible] —

Angaaende den nye Psalmebogs Indførsel til Brug her i Menigheden, saa har jeg [illegible] nogle Gange talet til denne Menighed [illegible]; men det første Svar var [illegible] at de [illegible] Menighed var den mindste her paa Landet, var det best at [illegible] til nogen af de større Menigheder havde antaget den. — [illegible] har jeg ikke talet derom, da der nogle [illegible] her paa Landet trykker alle, og især de mange Udgifter og [illegible], som her i Menigheden er saa mange af. —

[illegible] d. 25 Januarii 1802.

Bo[illegible]

Degnen Hr Ole Fogerverd forretter Embedet saavidt han formaaer, og er i sit Levnet en retskaffen Mand.

Menigheden her haver sagt, at de ikke vilde have den nye Psalmebog paa Grund: at den gamle var de saa vel vante til, den nye var saa vidtløftig. Den vil ikke her blive indført, med mindre den blive sadt ved [illegible] befalet, den skal indføres. Efter min Mening var det Synd, at give Menigheden den Slags forvirring, da Staller [illegible] [illegible], at han har med Haand [illegible] til at kiøbe den.

[illegible] den 31te Januar 1802. Winslow

Degnen Hr Samuel Prahl gjør sin Stand og sit Embede med Flid og Nøyagtighed i Børns Underviisning, og med en tolgepaartig Wandel. —

Skoleholderen i Nexøe Candidatus Philosophiæ Hr: Jens Christian Lüke [illegible] og legemlig [illegible] hans Flid og Bedrelighed har [illegible] hannem. —

Hvad [illegible] angaaer, hvorved jeg hidtil haver sagt, at fleere den nye Psalmebog [illegible] her i Byen, hvor meere [illegible], og [illegible] den [illegible] i Brug brugne; og den fattigere Deel af Menigheden kunde faae den gratis. —

[illegible] den [illegible] Februarii 1802.

[illegible]

Sognedegnen P. P. Lind forretter sit Embede med Flid og Nöj-
agtighed, og fører tillige et anstændigt Levnet;
Skoleholderen Jonas Rasmussen ligesaa.

Jeg har søgt, og skal fremdeles søge, at giøre den nye Psalmebog saa bekiendt og saa yndet i mine Menigheder at de tilsidst selv skal ønske den indført ved den offentlige Gudstieneste. Denne Vej formeener jeg at være den allersikkreste. Naar Æblet er modent, falder det ned af sig selv; i det mindste behøver dertil ei en en meget svag Rystelse. Men at ville ryste et Træe saa sterkt, at man brækker Grenene, og maaskee skader Stammen, det var en Uforsigtighed som ei kunde forsvares. — — — Skal den nye Psalmebog endelig indføres i en Hast, saa er en Kongelig allernaadigst Forordning tvangende höjst nödvendig, men den vil og da blive höjst misslig, skiænke Menighederne i det mindste 5 Aar til Forberedelse, og i övrigt være lempet efter Localiteterne, i disse dyre Tider, stor Uformuenhed

Ibs Præstegaard d. 2den Febr. 1802. H: Olivarius

Studios: Hr. Christian Lüttz Sogne Degn til Öster Marie, beværer sin velfortiente Agtelse og Roes i sin sædvanlige [illegible], Flid, og Nöjagtighed i Embeds Forretninger; som forhöjes ved hans ædelmodige Levnet.

Hr. H: Hansen Student, opholder sig p. t. i Kofodgaard, til hvis Eyere han er i Familie med; og informerer deres Børn, samt søger selv videre Fremgang i sine Studeringer. Han fører et stille og sömt Levnet. Skoleholder er her ingen —

Den nye Psalme Bog er temmelig bekiendt i Østermarie Menighed. Kort efter den var trykt kiöbte jeg en Deel for at lade circulaire i Sognet, den søges med Begierlighed, og finder sin fortiente Bifald. Ofte i Kirken, især ved Børnelæsning, og ved [illegible] Leilighed, har jeg talt om dens Indførsel til Brug i Kirken, som finder [illegible] af en Deel, andre giöre Indvendinger. Ved allernaadigst Befaling til Brug i Kirken vilde det uden Vanskelighed [illegible] skee; men skal derved bies til de alle bliver enige, skeer det aldrig; thi, der findes altid de eller den som fører Ordet og imodsiger. [illegible] vil ikke hindre nogen fra at kiöbe sig en Psalme Bog, som har Lyst til Guds Ord; og de som mangler det sidste, have aldrig kommet til det förste. [illegible] findes [illegible], og [illegible] for deres Formuenhed [illegible]. [illegible] om, de snart blev befalet til Brug i Kirken. Denne Formodning, [illegible], at der ere saa, omtrent ingen af de gamle [illegible] brugelige Psalmebøger at faae til kiöbe; saa mange i sær de unge, mangle Psalme Bøger. En Deel vil ikke kiöbe [illegible] nye, andre kan ingen faae af de gamle som og er meget dyrere nu, [illegible] end för.

Öster Marie Præstegaard d. 31. Decemb. 1801.

H. Prahl

pr. d. 9 Apr.

34

Sogne-Degnen Studiosus Claus Andresen forretter sit Embede med Flid, og fører et upaaklagelig Levnet. Han opholder sig megen Studeret, ligesom han og haver Skoleholderen. Østre Akers Præstegaard den 31te December 1801. J. Fog.

Den nye Psalmebogs Indførsel i Meenighederne har jeg ofte forebragt, men har mærket intet Spor Taanstedhed paa, hvilket har bragt mig paa at tænke, at den for en Meenighed, der i Henseende til Mængden har egen Kundskab, var let at indbringe, naar den af Hans Majestæt var paabuden. Østre Akers Præstegaard ut supra. J. Fog.

Sogne Degnen Anker Peter Blom passer sit Embede nøjagtig og fører i alle Henseender et anstændigt Levnet.
Aker Præstegaard d. 31te December 1801
E: Hegh

Saa alt, hvad der første kom af nyt, iblandt disse, kan være i flere Almuens Folk, er mange forgodt, fra ... og den ... lede nye Psalmebog det af samme Aarsag: ... Forslag at skaffe den antaget og indført gaar derfor ... og vil uden Tvil altid blive staaende, indtil en Kongelig Befaling, om man saa vil, giør Ende paa al Modsigelse.
E: Hegh

Degnen Antonius Schor viser Nøjagtighed i sit Embede og Anstændighed i sit Levnet.
Asker Præstegaard d. 31 Dec. 1801. J. Landt

Kun en Kongl. allernaadigst Befaling om den nye Psalmebogs Indførelse og den vil strax blive villig antagen af Asker Sogn.
J. Landt

Sogne Degnen Kaj Friderich Hiorth, som tillige er Skoleholder i Hasle, vedbliver at forrette sine Embeder med Flid, Duelighed og Nøjagtighed, ligesom, saavelsom ved sit ulasteligt Forhold, har fortient og faaet Menighedens Yndest og Agtelse.
Den Evangel. christ. Psalmebog er endnu ikke indført i Vestre Aker Menighed; Jeg erindrer for mig, hvad Samme angaaer, til de Ytringer, som jeg i Anledning af nogle Spørsmaale af H. H. Biskopen, fremsatte under 24 April 1800.
Hasle d. 31 Decbr. 1801. Hellbye

pr. d. 9 Apr.

Sognedegnen i Clemenskers Sogn Hr Mathias Langeballe opvarter sit Embede gandske vel, samt opförer sig imod mig til min Fornöielse, ligesom ogsaa imod Sogne Folket.

Min Sön Peder Koefoed er den eneste Studenet, der findes i dette Sogn. Hand er pro tempore hjemme i mit Huus. Clemens Præstegaard d. 31 Dec. 1801.

Koefoed.

Sognedegnen for Nyekier Menighed Hr Lyngberg, som er en værdig, brav, og christelig sindet Mand, maa formedelst Alderdom og Svaghed, lade Embedet forrette ved sin yngste Sön, Daniel Lyngberg, som baade i Embedes og Levnets Förelse, fortiener Menighedens agtelse.

Her i Menigheden er ej heller endnu den nye Psalmebog bleven indfört, og det vil vel blive seent med dens Indförelse, fornemmeligen nu, i denne besværlige Tiid, da alting er saa dyrt og kostbart, med mindre den udtrykkeligen bliver paabuden.

Nyekier Præstegd d. 31 Decembr 1801

Peder Sommer

Underdanigst

Pro Memoria!

Hermed fremsendes efter underdanigst
Pligt Aflagde Overformynderregnskab
for Aaret 1801 med 10 henhørende Bilage
hvortil jeg underdanigst udbeder mig det
anbefalede Paategnede Attest gunstigst maatte
vedlægges signeret Num: 11 — Tiligeledes frem-
sendes Attest om at ingen der Capitaler ere
udsaaede fra Overformynderiet. Item
samt 2de Attester for baade Slutter og Slutter
Jack Hoffner — med Regnskabet følger og de
Observations Posterne i forrige Aars Regnska-
bet besvarede —

Underdanigst

Rønne d: 30 Martij 1802 Christian Franse

Til
Høyædle Høyærværdige
Hr Biskop Balle

pr: d. 9 Apr.

34

Pro Memoria

Rønne Kiøbsteds Kirke er bygget, den gamle
Kirke som gaar i Øster og Wester er af Kamp-
steene med Cement, og groft Gruus, er efter [illegible]
1 a 2 gange forlænget, Muurene staae meget dybt
under Jorden, over Jorden er Muurene omtrent 8 al. høje og meget
tykke, er meget lang men smal, oven til med Sparrer og Tegl
Steen, samt over et gammel Coor en fleckt Taarn, hvorpaa Kobber tag-
spaan, og liden Bøje i Toppen [illegible] en Jern Stang med en Fløj
et meest Vinduer, Wester for Kirken er sammensat Kirke Taarnets
nedre Muur i firkant høj 15 a 16 al. og af Kampsteen, derpaa
3 Tag bindingsverk af Eege Tømmer, omtrent 9 al. høj tagmuur-
et med Muursteen, den Nordre og Østre Sides Tømmer
er got, og mindre eller meer isat, den Søndre og Westre-
Sides Tømmer, paa samme Taarne er isat af nye Eege Tømmer
i Aaret 8. a 1789. og ligeledes med Muursteene [illegible]
derpaa en temmelig høj Spiir, beklædt med Eege Tagspaan
ovenpaa Sparrer og Brædder, derpaa igien en langt
Bøje tag circa 5 a 6 al. langt hvorpaa igien en lang Jern
Jern Stang paa hvis midte 2de sammenlagde Messing Kugler
derover en udarbeydet Hane enten af Messing eller
Kobber hvis store eller gandske meest Vinden, og er at
staaed fra Kirken nor 2 al. og meest tal over Hanen et Kryds
eller Kors, med udi Taarnet [illegible] gang og seagleret til
Kirkens Klokke eller Uhrværk, under Klokkerne staaer Kirkens
Klokke, og Hammeren slaaer paa den største Klokke, Kirken har
3 Klokker, og 2de Cifferskiver i Nord og Wester at viise
Timerne, den gamle Kirke har 8, store gamle Vinduer, og et
nyere –
Den nye Tilbygning gaar fra gl. Kirke i Nord, ud til gaden
er ligeledes bygget 3 al. i Jorden, og siden over Jorden samme
Høyde som gamle, bygget og af Bornholmske Kampesteen
med tagen om Vinduerne Muursteen, ovenpaa med Sparrer
og Teglsteen fra Flensborg, men er inden i Mangling af
Brædder, og gaar nu igiennem gamle Kirke ligeledes forandret
til Hvelning. Saavidt nye Kirkes bredde gaar, men Øster
og Wester forære lofted flakt eller jevnt og malet
tilbygte Kirke har 7 store Vinduer, een stoere dobbelt Dør
til Indgang. i Kirken henger 2 gamle store Messing
Lyse Kroner. i den, Lygter ere 3, Øster Wester og Nordre
Hvilket kunne til underretning paa forlangte Oplysning
Rønne d. 7de April 1802. Erbødigst af

Christian Leeg. Barth
Kirkens Værge i [illegible]

Ved Knuds Kirkes Bygning er ligesom alle
Landets Kirker opført af Kampesteene tyk-
muur, og i Vest Enden er Klokke Taar-
net anbragt; Bygningen er heel god og
vel vedligeholdt, og indvendig er den net og
saa anstændig og smuk — men Muuren til
Klokketaarnet synes paa den Vest Side at
være svag og have løsnet sig noget —
Dens Tage er Bly over Choret, Tegl over Kir-
ken og Vaabenhuuset og af Kobber [?] paa
Taarnet —

underdanigst
Christian Franse

Rønne og Sct. Knuds Kirkers Forfatning paa Bornholm under Sjællands Stift 1801

Kirkernes Navne		Tiende givende Hartkorn	Beneficeret Jordegods	Capitaler	Kirkeeyere	Jus Patronatus	Anmerkninger
Hoved Kirke Rønne	Annex Kirke	Ikke Stæder aarlig Bytskatt 2 Rdlr. [illegible] Kvartæge 125 — Kaalefange 25 — [illegible] 20 — Jordens Brøbning og [illegible] 24 — 8 2/13	Tre [illegible] Agre i Byens Vang, af hvilke svares aarlig 8 rd 2/13 —	Formedelst en Tilbygning paa Kirken, da den var for liden til Menigheden, har Kirken ingen Capital, men betydelig Gield —	Kongen —	Kongen —	Regnskab for Kirkens Tilbygning er ikke endnu afslagt, men kan formodes snart, dog tror jeg, at Kirken har endnu Gieldsbyrder, [illegible] Rentern, i aar har taget Udgifterne end 200 rd aarlig —
		[illegible] staaende ved Kirken [illegible] 22 9/11 13					
	Sct. Knuds	[illegible] i Commune Maal og [illegible] Rug — 2 2/3 Tønder Byg 17 — Havre 15 1/5 — Smör 7 [illegible] — [illegible] omtrent 1 5 rd —	Et Stykke [illegible] Eng, hvoraf svares aarlig 2 rd —	Dens Capital 673 rd 3 — Skole Kassens [illegible] 102 rd — 14 s.	Kongen	Kongen —	

underdanigst
Christian Trappe —

Schema hvorefter Kirkernes Forfatning paa Bornholm, og i Siellands Stift bør opgives

Kirkernes Navne		Kirkens tiende ydende Hartkorn	beneficeret gods	Capitaler	Kirke Eyeren	Om Kirke-Eyeren har jus vocandi og nyder tiende til udgifter, eller ikke	Bygningernes Forfatning	Anmærkninger
Hoved Kirke	annex Kirker							
Nye-Kirke	---	Tiender aarlig Indkomster Rug 8 Td. 4 Sk. Byg 19 Td. 1 Sk. Havre 20 4 Sk. Smør 9 lispd 5 1/4 ℔	2de smaa agre hvoraf svares aarlig 1 ℳ 4 ß	775 Rdr 5 ℳ 12 ß Endnu 13 Rdr 2 ℳ som er laant af Nye Lars Kirke uden Rente, endelig nu og Kirkernes saa kaldede Lysepenge 638 Rdr 2 ℳ 3 ß	Kongen	Følgelig har Kongen ogsaa, som Kirke-Eyere Jus vocandi	Er ordentlig vel holdt men Kirke-~~gaards~~-gierdet er temmelig forfaldet, at det var nødvendig det ganske maatte blive omlagt	

Nyekierkes Præstegaard d. 17de Novembr 1801 — Peder Sommer

Anmærkning:

Det ovenanførte Hartkorn yder aarlig til Kirken:

Bygg 25 Tdr 4 Skpr, à 20 ß – er .. 86 rd:

Havre 64 Tdr 1 Skp, à 9½ ß er 101 rd 2 ß. 14½ ß:

Smør 7 ℔ à 12 ß, er 14 rd:

Er 201 rd: 2 ß 14½ ß:

efter sidste aars Capitels Taxt.

Indkomsten har Kirken i nærværende Tid, kommet, der var sidste aar, som følger:

Lys af 2 Jorder ..	3 ß 14 ß
af en Stol ...	1–8.
af udbyggene	11 rd .. 2 ß 8.
forlygningen	1 = 4
Takkesigelser	2..2..8.
Er ..	15 rd: 4 ß 10.

Bevidner

Koefoed.

Sogneprest.

Schema

Ømmersker Clemens Kirkes Forfatning paa Bornholm i Nørre Herred

Kirkernes Navne: Hoved Kirken	Annex Kirker	Tiende Ydere No.	Tiendeydernes Hartkorn: Td.	Sk.	Fk.	Alb.	Pg.	Kirkens Jord og Gods	Capitaler	Kirke Eyere
Clemens Kirke	ingen	1	11.	1.	1.	2.	1 54/65.	nogle smaa Stykker Jord af hvilke svares aarlig Leje 3 mk 14 ß	1272 rd: " 7½ ß: var Kirkens Capital ved Sidste Regnskab.	Kongen.
		2	9.	3.	3.	1.	3 58/65.			
		3	9.	3.	3.	2.	3 38/65.			
		4	7.	4.	"	2.	2 43/65.			
		5	8.	1.	2.	2.	" 53/65.			
		6	9.	2.	3.	2.	3 38/65.			
		7	9.	5.	3.	2.	3 38/65.			
		8	8.	2.	"	1.	2 63/65.			
		9	9.	3.	3.	2.	3 38/65.			
		10	8.	3.	1.	2.	1 43/65.			
		11	11.	1.	1.	2.	1 54/65.			
		12	11.	1.	1.	2.	1 54/65.			
		13	8.	"	3.	2.	3 38/65.			
		14	9.	5.	3.	2.	3 38/65.			
		15	8.	3.	3.	2.	3 38/65.			
		16	9.	5.	3.	1.	" 4/5.			
		17	8.	5.	3.	1.	" 1/5.			
		18	10.	3.	3.		" 3/5.			
		19	8.	2.	2.	" 1.	" 1 8/65.			
		20	9.	"	3.		" 33/65.			
		21	10.	1.	1.	" 1.	2 3/65.			
		22	8.	1.	2.	"	1 8/65.			
		23	8.	5.	3.	2.	3 38/65.			
		24	10.	1.	1.	1.	2 3/65.			
		25	14.	4.	"	2.	1 9/26.			
		26	10.	2.	3.	"	" 33/65.			
		27	9.	5.	2.	2.	2 43/65.			
		28	9.	"	3.	2.	3 38/65.			
		29	11.	1.	1.	2.	1 54/65.			
		30	10.	5.	3.	2.	1 54/65.			
		31	7.	4.	"	2.	2 43/65.			
		32	11.	1.	1.	2.	1 54/65.			
		33	11.	"	"	"	3 48/130.			
		34	8.	5.	3.	"	33/65.			
		35	6.	"	"	"	" 33/65.			
		36	9.	2.	2.	1.	1 " 8/65.			
		37	8.	4.	3.	1.	1/5.			
		38	10.	5.	3.	3.	" 3 24/65.			
		39	10.	3.	1.	"	2 29/65.			
		40	9.	4.	1.	1.	2 3/65.			
		41	10.	1.	"	1.	2 63/65.			
		42	9.	2.	"	1.	2 63/65.			
		43	11.	1.	1.	2.	1 108/130.			
		44	11.	1.	1.	2.	1 54/65.			
		45	9.	2.	3.	2.	3 38/65.			
		46	9.	3.	3.	"	" 33/65.			
		47	9.	"	3.	2.	" 3 38/65.			
		48	9.	5.	3.	"	" 33/65.			
		49	10.	1.	"	1.	2. 63/65.			

Om Kirken har været ... (cut off): Konge jus V...

…hema

Nørre Hurum og Sandlands Skift oggimet —

…e	Om Kirke Ejeren har jus vocandi og er bevilliget Kaldsbrevenes samme eller ikke.	Bygningernes Forfatning.	Anmerkninger.
.	Kongen har allene jus vocandi.	Kirkens Bygninger ere i temmelig god Stand; dog behøver den aarlig nogle smaa reparationer. noget af Kirkens Tag blæste af i sidste Efteraar i den starke Storm, som skal bygges paa igien til nestkommende sommer.	Skole Cassens Capital var ved sidste Regnskab 735 rd 3 mk 12 ß. Skolehuus Cassens Capital var ved samme Regnskab 202 rd: 3 mk 11 ß: — disse tvende sidste Capitaler ere Kirkens Capital uvedkommende, og samlede til en tilkommende Skole og Skoleholder. jeg har for nogle aar siden arbeidet paa, at faae en Skole oprettet i dette Sogn; hvilket og var nær ved at skulde lykkes; men [illegible], da intet af Fremgang. Skolehuus Cassen var i Begyndelsen kun 100 rd:, hvilke bleve givne af et Selskab i Kiøbenhavn til at bygge et Skolehuus for i dette Sogn. nu har Renterne voxet Capitalen op.

Indbegrepen	[illegible] Hartkorn				
No.	Td	Skp	Fdr	Alb	[illegible]
50	11.	2.	3.	2.	4 19/65.
51.	8.	2.	3.	1.	" 1/5.
52.	8.	2.	2.	1.	1. 8/65.
53	9.	3.	3.	2.	3. 38/65.
54	8.	2.	3.	2.	3 38/65.
55	9.	2.	3.	2.	3. 38/65.
56	9.	3.	3.	2.	3. 38/65.
57	9.	1.	2.	1.	1. 8/65.
58	9.	3.	3.	2.	3. 38/65.
59	12.	1.	2.	1.	1. 8/65.
60	9.	2.	3.	2.	3. 38/65.
61	9.	2.	3.	2.	3 38/65.
62	9.	5.	3.	"	" 38/65.
63	10.	4.	2.	2.	" 59/65.
64	7.	4.	1.	2.	1. 48/65.
65	10.	4.	2.	2.	" 59/65.
66	10.	4.	2.	2.	" 59/65.
67	12.	3.	3.	2.	3 4/13.
68	9.	5.	1.	1.	2. 9/130
69	9.	2.	1.	1.	2 3/65.
[illegible] Baarende					
1	4.	5.	2.	2.	1. 54/65.
2	13.	5.	1.	1.	3. 4/65.
3	3.	5.	2.	1.	2 9/65.
4	8.	4.	1.	"	" 3/5.
5	7.	"	1.	"	" 24/65.
6	7.	3.	1.	1.	" 19/65.
7	4.	2.	3.	2.	" 59/65.
8	7.	5.	3.	1.	2. 9/13.
9	1.	5.	"	"	3 9/13.
10	13.	"	"	"	"
11	6.	2.	2.	1.	2. 9/65.
12	7.	3.	"	1.	1. 10/13.
13	5.	1.	2.	2.	1. 54/65.
14	4.	3.	"	1.	1. 10/13.
15.	10.	2.	2.	1.	2. 9/65.
Simblegaard	27.	4.	2.	"	"
Baggegaard	12.	"	"	"	"

Ruths Kirkes
Forfatning paa Bornholm i Siellands Stift.
1801.

Annex Kirke.	Tiendeijdende Hartkorn	Beneficeret Gods.	Kapitaler	Kirkeejer.	Hvo der har Jus vocandi	Bijgningernes Forfatning.	Anmerkninger
Ruths. Annex til Aaske.	Intet. Men Tiende Bønderne giver af Bønderne aarligen 11 Rdr 14 ß og af Udbijggerne 4 Rdr. Desuden af 3 Gaarde, som kaldes Kirkeboer, 12 ℔ 10 Lod Smør. Tavlepengene udgiere aarligen omtrent = 4 Rdr.	Intet. Dog ejer Kirken en liden Ager og en liden Eng, som er af ringe Værd.	433 Rdr 2 ß. Foruden Skolekassens	Kirken selv.	Kongen.	Kirken, som er bijgt af Kampesteen, er udvendig 40 al. lang, 14 al. bred, 7 al. høj til Taget, som er Tegl, undtagen over Choret, som er tagt med Blije. Vaabenhuset er ligeledes bijgt af Kampesteen med Tegltag. Klokke Taarnet, som er en Bijgning for sig selv Vesten Kirken, er af Egetømmer og brendte Steen, paa en høj Fod af Kampesteen, med Tegl Tag. — Kirken er baade ind- og ud-vendig i temmelig god Stand.	

Hasle Kirkes

Forfatning paa Bornholm i Siellands Stift. 1841.

Hoved Kirke.	Tiende ydende Hartkorn.	Beneficieret Gods.	Kapitaler	Kirkeejer.	Hvo der har Jus vocandi	Bygningernes Forfatning.	Anmærkninger
Hasle.	Intet. Men Lejen, af nogle Kirken tilhørende Jorder, udgiør omtrent 18 Rdr aarligen. Indkomsterne af Stoleleje og Tavlepenge 4 Rdr.	Intet. Men Kirken ejer omtrent 4 Sdr. Land Byggjord, og 4 Sdr. Land Havrejord, samt et lidet Stykke Eng, som giver 1 Læs Høe.	66 Rdr. 4 ß.	Kirken Selv.	Kongen.	Kirken, som er opført af Kampesteen, er udvendig 32 Al. lang, 15 Al. bred, 6 Al. høj til Taget, som overalt er Tegl; dens Spiir er tækket med Egespaan; Vaabenhuset er Egetømmer og brændte Steen ligeledes med Tegl Tag. Taarnet, hvori Klokkerne henge, og som er paa Kirkens Vestre Ende, er bygt af Egetømmer og brændte Steen. Kirkens Udvendige er i god Stand, men dens Indvendige trenger meget til Forbedring og Fornyelse.	Det vil af Forestaaende sees, at Kirken er meget fattig, da dens aarlige Indkomster ikke overstige 30 Rdr, hvilke neppe ere tilstrækkelige til at afholde dens Udgivter og nødvendigste Reparationer.

St. Ols- og Allinge Kirker i Nörre Herred, Bornholms Amt under Sjælands Stift.

1801.

St. Ols Kirke er Hoved Kirken	Dens Tiender er 31 Td 3 Skp 3/4 Alb Smör af Bygnets Bönder, og i Penge circa 4 Rd af Huusmændene.	af beneficeret Gods har den intet.	Dens Capital er 119 Rd " " 5 1/2 ß	Kirke-Ejeren er Kongen	Jus vocandi har Kongen	Dens Bygnings Forfatning er som en rund Castelbaunet Kirke temmelig stærk og formedelst dens aarlige Tilsyn holdet i god Stand; Vel har dens Hvælving revnet til nogle Steder, men i mange Aar har disse slet ikke forøget sig. Kirkegaards Muuren er tildeels forfalden.	Kirken er temmelig knaben efter Mængdens Størrelse, og dens i Midten opstaaende store Grundpille indskrænker en Deel af Tilhørernes Hørelse og Syn.
Allinge Kirke er Annex	Af hver Bonde Gaard, som Indbyggerne har, ydes til Kirken 1 ß, og af hver heel-Bolig eller Gaard 8 ß men af hver halv-Bolig eller Huus 4 ß, og disse Indkomster kunne aarlig beløbe sig til circa 12 Rd " "	Af beneficeret Gods har den 18 3/4 Tønde Jord paa omtrent 6 à 7 Tdr Land hvoraf aarlig svares 3 Rd " " 1 ß og 2 smaa Enge, hvoraf aarlig svares til Kirken 1 Rd 2 ß Gjör 4 Rd 2 ß 1	Dens Capital er 17 Rd 3 Mk 5 ß 7 1/2	Kirke-Ejeren er Kongen.	Jus vocandi har Kongen	Ihenseende til dens Bygnings Forfatning er den i temmelig god Stand.	Ogsaa er denne Kirke formedelst den tiltagende Folkemængde nu noget knaben.

Jörgen Lund
p. t.

St. Andreæ eller Rö Kirkes Forfatning paa Bornholm i Vestermarie [illegible].

Hovedkirken	Annexkirken	Kirkens Jorder og Herligheder	Inventarium og Ornamenter	Capitaler	Eiendomsret	Den kirkelige Bygnings Tilstand	Bygningens Forfatning	Anmærkninger
St. Andreæ eller efter den nu brugelige almindelige Benævnelse: Rö Kirke	ingen	Gaard eller Jord; men betales af een Gaard nogle Skieppe efter Gaardens fordeelagtige Størrelse, ligeledes af een Udbygger 8 ß – og for [illegible] Tønde=Korn, i alt 21 Skilling, ligeledes 8 ß, som alt til sammenlagt udgjør 30 rd 6½ ß aarlig	Intet	Kirkens [illegible] 39 rd 5 ß 3 ʃ men den [illegible] [illegible], eller Eiendommen [illegible]: 667 rd 2 ß	Kirken selv –	Kongen har jus vocandi. –	Bygningerne ere [illegible], at de med aarlig Tilsyn og fornøden Reparation kan [illegible] i Mangelen; [illegible] Bygningen af [illegible] Grundmuur, med [illegible] [illegible] og [illegible] af Kirken; [illegible] paa den [illegible] Vaabenhuus, og [illegible] af [illegible] Grundmuur og [illegible].	Da Udbyggernes Antal [illegible] eller [illegible], saa [illegible] at Kirken [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] af den Indtægt, som Udbyggerne kunne.

Efterretning
om
Øster Mariæ Kirkes Forfatning
—1807.—

Øster Marie Kirkes Forfatning 1807

Kirkens Navn	Annex	Tiende Hartkorn	Beneficeret Gods	Capitaler	Ejer	Jus vocandi	Kirkens Forfatning	
Øster Marie	Ingen.	Tienden er fra Alegammel Tid bestemt in Natura, og gives til Kirken aarlig: 26 Tønder 3 Skjepper Byg. 75 Tønder 6 Skjepper Havre. 8 ℔ Smör.	Intet. Kirken har [illegible] Agre og Enge, hvoraf der aarlig svares i Leje, 1 Rd. 2 ß 4/.	Kirkens Capital er 380 Rd. som indestaar hos Kirkens Værger - hvoraf Renter [illegible] til Reparation	Kongen	Kongen	Kirken er Grundmuurt af Kampesteen, og tagt med Bly og Tegl. Taarnet ved Vester Enden er anbragt en [illegible] fiiller, tagt med [illegible]. Ved Kirken er Klokke Taarn, grundmuurt af Kampesteen - tagt med Brædder, hvori 2de gode Klokker, der [illegible] [illegible] Kirken [illegible]. — Ved aarlig Reparation holdes Kirken god stand.	

Øster Marie Præstegaard d. 19 Octbr 1807. — Anførte attesteres af [illegible] og Kirkens Værge Peder Kor Pedersen.

Skema

over Præstegieldets Vanse Kirkes Forfatning i Lister Fogderie og Christiansands Stift opgivet.

Kirkernes Navne	Hovedkirke eller Annex	Indtægtskilder	Kirkens herlighed og Gods	Capitaler	Kirkeeiere	Om Kirkegaarden har forsvarlige Gierder og er forsynet med Liigkapel	Bygningernes Forfatning	Anmerkninger
Hovedkirke Vanse	Hovedkirke	Intet	Vanse Kirke er forenet 2 Pd. 3 Merkepland Kirkegods [illegible] i Vanse Kirkesogn, af afgl. Jacob Kofoed, der har betalt 184 [illegible] hvilke Gods har [illegible] Kofoeds Arvinger i Brug imod aarlig [illegible] at forrente denne Capital med 5 procento og betale den af Gods [illegible] [illegible]. Videre eier Vanse Kirke i Gaarden [illegible] Kirkejord 3 Merkepland og i [illegible] 6 Merkepland, hvilke Kirkejords Skylder [illegible] og [illegible] har [illegible] i deres Livstid og derfor aarlig svarer til Kirken 11 [illegible]. Endelig eier Kirken et saa kaldet Kirkebod bestaaende af 11 Tag [illegible] og til [illegible] Kirkejord i [illegible] og at [illegible]. — Denne saakaldede Kirkebod har Niels Hansen og Hustrue i Niels Hansens og Hustrues Livstid og derfor svarer aarlig til Kirken [illegible]	Intet	Præsten og Menigheden ..		Som meget grundmuuret Bygning med [illegible] Taarn paa vesten Side med spaantag og Grundmuur, 2de Aar, [illegible] af nye Bindingsværk [illegible] Vægge og Stenlag. —	

Overstaaende er al den Oplysning, jeg som forrige Aar kom til Sædet som Præst for Vanse Kirke, kan give, af det mig fra forrige Kirkeværge [illegible] [illegible] meddeelte.

Vanse den 3de Novembr. 1801.

Andr. Friesen

Herved maa jeg anmerke, at Kirkens indvendige Forfatning er saare maadelig: Kirken er for liden i Forhold til Folkemængden, Loftet er flat og bestaaer af Bræder, disse ere saa= om ikke saare slette, ligesom Prædikestolen og alle Stolene overformedt, saa at Kirken omen føie Tid behøver en stor og betydelig Reparation, som den selv aldrene umuelig kan bestride.

Schema

hvorefter Ibs Kirkes Forfatning i Øster Herred og Siellands Stift opgives. —

Kirkernes Navne. —		Tiende ydende Hartkorn. —	Beneficeret Jord. —	Capitaler. —	Kirkens Eiere	Om Kirkejorden har jus vocandi og er berettiget at udtorn samme eller ikke. —	Bygningernes Forfatning. —	Anmerkninger. —
Hoved Kirke.	Annex Kirke. Ibs Kirke. —	6 Tønder Rug. 16 Tønder Byg. 36 Tønder Havre. 4 Lod Smør. —	Et Tøndeland Jord, som Ips Bertelsen i Nexøe havde i Fæste i sin Livstid, og svarer aarlig til Kirken 2 rd. — Noch et Stykke, 6 Skieppeland Jordvei som Peter Hansen har i Bogum Havre i Fæste i Livstid, og svarer aarlig til Kirken 1 rd 10 ß. —	Den 30 Decbr 1800 i Beholdt Capital 246 rd 49 ß. — Hele Kassens Beholdning Capital 763 rd 24 ß. —	Hans Majestæt Kongen. —	— —	En grundmuret Bygning af Steen og Kalk, med øvrige Taarnet Bygnings Bord mest af Fyrre Træ og med Blytag; Taarnet skrøbelig til den vestre Ende, er med Steentag. — Et Vaabenhuus søndre til, er og af Grundmuur og Steentag. — Et Vaabenhuus norden til, af Eeg og Fyrre Bygnings Bord, imellem Vægge og Bredtag. — Søndre Kirken et grundmuret Klokke Taarn, med under Eege og oven Fyrre Tømmer og Steentag	Den aarlige Tiende til Kirken er fastsat aarlig, saaledes som i foranførte Rubrik findes anført, og ej bevaret efter Hartkorn; og desforuden aarlig af en Udbygger 3/5 deel Tønde Havre, for 2de Stolestader i Kirken. —

Det mig som tilsatt Værge for St. Ibs Kirke, er all den Oplysning jeg kan give. —
Ibskirkes Sogn den 7de Novbr 1801. — Peter Hansen. —

Angivelse

Af Nexøe og Bodils Kirkers [illegible], Forfatning m: v: i [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Kirkens Navn.		[illegible]	[illegible]	[illegible] –	[illegible]	[illegible]	[illegible]	Anmerkninger –
Hovedkirke –	Annex Kirke							
Nexøe –	– – –	Intet –	Har nogle [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] beløber sig aarlig til 35 rd 79 s –	[illegible] fra forrige Aar – 1108 rd 77 s	[illegible] –	—	[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] –	[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] beløber sig aarlig til 100 rd à 120 rd –
	– Bodils –	Intet – [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] – 24 [illegible] 1 [illegible] Byg 24 [illegible] 3 [illegible] [illegible] 6 [illegible] 4 [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 3 [illegible] [illegible] – – – 6 – a – 8 [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] – 5 rd [illegible] [illegible] – 1 rd [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] m: v: [illegible] [illegible] [illegible] til [illegible] [illegible] –	Ligesom Nexøe Kirke [illegible] [illegible] aarlig – 10 rd 32 s	[illegible] med [illegible] [illegible] forrige Aar – 503 rd 39 s	[illegible] –	—	[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] –	

i Bodils Præstegaard den 16de October 1801.

[illegible]

Saxtorph

St. Peders Kirke i Sønder Herred paa Bornholm

Kirkens Navn	Kirketiendens Quantum.	[illegible] Gods	Capitaler	Kirkejere	Om Kirkejeren foregiver Jus vocandi og har [illegible] at udøve samme eller ej. –	Bygningernes Forfatning.	Anmærkninger. –
St. Peders Kirke	Til Kirken gives aarlig Rug – 9 Td. 3 Sk. Byg 12 Td. – Havre – 13 – 4 – Penge – 6 Rd. 10 Sk.	[illegible] Gods, [illegible] aarl. 24 Sk. (a) Udbyggerpenge – 6 Rd. 1 – Stoleleje (b) 1 – 0 – 8 –	har ingen; men [illegible] 8 Rd. 2 Mk. 12 Sk. til Stolestader, hvis Capital er – 810 Rd. 3 Mk. 11 Sk. [illegible] i [illegible]	er Kongen	har Jus vocandi og [illegible]	holdes aarlig i taalelig god Stand	(a). Kirken haver af et [illegible] Byg, som ligger i 1te [illegible] Gaards Jorder . – . 6 Sk. Af et andet [illegible], som ligger til 9 [illegible] . – . – 12 – Af et [illegible], som ligger paa den saa kaldte Kirkemark i [illegible] – – – – – – – . – 1 . – Disse [illegible] permanente i [illegible] tilhørende Kirken af [illegible] – [illegible] man kan [illegible], at de [illegible] paa [illegible], men de [illegible] Gaarde, [illegible] aarlige Contingent til Kirken. – (b) Udbyggerpenge og Stoleleje er ikke nogen [illegible] Indtægt for Kirken, da den [illegible] efter som der ere flere eller færre Udbyggere, og efter som der ere mange eller faa der leje Stolestader. –

[illegible] d. 16 Octob. 1801 underdanigst [illegible]

Povels Kirkes

Forfatning i Söndre Herred paa Bornholm under Sællands Stift.

Kirkernes Navne		Tiendeydende Hartkorn	Beneficeret Gods	Capitalen	Kirke-ejer ne	Om Kirken har jus vocandi, eller berettiget til at udöve samme, eller ikke	Bygningernes Forfatning	Anmærkninger
Hovedkirke er St. Povels Kirke	Annexkirke.	Tiende oppe- bærer Kirken af 5¾ Bönder Gaardens Hart- korn følgende: Rug 14½ Td. Byg 14 Td. 3½ Skp. Havre 6 Td. 4½ Skp. Smör 8 lb. —	Jorder til denne Kirke ere fordeelt ere der. Men hvor og hville, samt hvor mange, kan Jordbøger og Gar- [illegible] samme gives. Om oplys- ste i mindelige Ti- der have dette be- staaet ikke uden no- gen Ret derpaa, og de dyrke nu, u- den forpligt, i at [illegible] Jor- der. [illegible] [illegible] de, ligesom Jeg der gjör aarlig 2 lb. Smör til Kirken, uden at kunde faae Oplysning hvorfor	Ved sidste Aars 1806ᵗᵉ Regnskab havde Kirken, da dens Udgifter fra- drages, i beholden Capital 273 r. 2 ß 12 ß En Capital, der forvaltes af samme Kirkeværger, som hin, men Kir- kens Brug uden sam- menhold, bliver sted- se urørt og stigen- de til forandret ning af en Stolefund- atsninger i Kirken, kaldet Stolestades Capital, og var ved ovennævnte Aars Slutning 850 Rdr. 1 ß –,	Kirkeejeren er Hans Majestet Kongen	Kirken haver ikke nogen jus vocandi	Alle Bygningerne, Kir- ken selv, med Taarnet, hvil- ket staaer adskildt fra sig selv, Kirkemuren, som omringer det Hele – bliver aarlig saavel indvendig, som udvendig nöje efterseete, og ere følgelig meget god Stand. Den söndre Side af Hovedbygningen er belagt med Bly, den nordre med Spaan – derunder Muren no- get til Bindingsværk ovenfor, Taget overalt lagt med ordinair Teglsteen. Et Sacristie nord ud fra Choret Kirken bestaaer af Bindingsværk og er lagt med röde Tagsteen.	Da Jorderne her paa Lan- det [illegible] ogsaa at [illegible] nogen [illegible], vilde det bli- [illegible] Kirke, eller nogen an- den Indretning, til betydelig Fordeel, om der [illegible], at Jorde Laandt forandre- [illegible] af det gamle Chaos, og bortforpagtet til de Højest- bydende. Der vilde give [illegible] af dette.

1.) Aakirke

2.) Har i Aarlige Indtægter af deres Tilliggende Lænder:

Rug 9: Tdr: $\frac{4}{5}$

Byg 53: Tdr: $\frac{1}{5}$

Havre 20: Tdr: $\frac{2}{5}$

Af Aakirkebye, i Penge 5 Rdlr: 2 Mk.

3.) Har beneficeret Gods, nemlig Huus og Have, i hvilken Stykker, beliggende Ager og Eng, som alt er ubygmaalt; Hvilket i Fæste af Præsten given Student for aarlig Leye 3 Rdlr: 10 ß.

4.) Kirkens Capitaler beløb sig, efter sidste Aars aflagte Regnskab, til den Summa 1068 Rdlr: 2 Mk 6 ß.

5.) Kirken tilhører Hans Majestæt Kongen.

6.) Kongen har jus vocandi allene.

7.) Kirken er af meget god Bygning, og holdes got i Stand.

underdanigst
Balle.

Aakier Præstegaard
d: 10de April 1802.

Forklaring

over

Nyer-Larsker Kirkes Forfatning paa Bornholm.

Kirkens Navn	Kirkeindtægternes Beskaffenhed	[illegible] Gods.	Capitaler.	Kirke-eieren	Bygningens Forfatning	Anmærkning.
Kirken kaldes St. Nicolai Kirke, og Con[illegible] Annex-Kirke.	Kirketienden bestaaer i Korn efter Taxten, under Fradrag [illegible] til 12 Td. Rug og 20 Td. [illegible] Havre [illegible]. Desuden er der Kirken af [illegible] og [illegible] af [illegible] Ornager 4 ß, [illegible] for [illegible] i [illegible] løber sig til 5 Rd. 4 ß.	Kirkens Jorder af [illegible] som er 2 Td. [illegible] aarlig, [illegible] af Præsten, da Præstegaardens Grund [illegible] lagt under Præstegaarden, [illegible] Kirkegaardens [illegible]. Disse Kirke[illegible] 17 Td. Land [illegible] og 11 [illegible], som aarligen afgives [illegible] Rd.	Kirken eier ingen Capital, men haver i Gield [illegible] Kirkens Capital 210 Rd.	Kongen.	Kirken er god vedligeholdt, og trænger for det første ikke til nogen betydelig Reparation.	I Betragtning af [illegible] Indkomster, har [illegible] Kirken tilladt at [illegible] Renterne af Skolens Capital, som for nærværende Tid er 200 Rd.

Nyer-Larsker Præstegaard
d. 27de Oct. 1801.

Allerunderdanigst

[signature]

Gudums Kirke	Eiendommens Hartkorn.	Beneficeret Gods.	Kapital	Kirke-Tyre.	— — —	Bygningens Forfatning. —	Anmerkning. —
Gudums Capel eller Kirke —	Indtil —	Kirken har 2de Skjeppe Jord, det ene i Gudums [illegible], kaldet Trang-gaard Agerl., og er 3de Skpp: Land gamml Maal — Det 2det Skjeppe kaldet Kirke-Lykken, ligger paa Udmarken, er vandtom giordet, og er ligeledes 3de Skpp: Land gamml Maal. Den aarlige Afgift af dem begge er 2rd 3 ₰ 1 ß.	Kirkens Capital var ved Regnskabet for Aar 1801 — 65rd 3 ₰ 10 ß	Kongen. —		Grund-Muure med Engl-Tag, og [illegible] Spir, i temmelig god Stand. —	Kalk-Karken behøver snart en fornøden Reparation

Øster Larskier Kirker —	Tiendeydende Hartkorn —	Beneficeret Gods —	Capitaler.	Kirke-Eyer	- - - -	Bygningens Forfatning —	Anmærkninger.
Øster Larskier Kirke, som er Hoved-Kirke.	Kirke-Tienden er ey creguert efter Hartkorn, men en hver Bonde i Sognet giver noget Extract af Byg, Havre og Smør. — Kirkens aarlige Indkomst er ved aarsag 29 Skp 4 Alb Byg, 33 Skp Havre, 16 tt Smør —	Kirken har 15 Stykker Jord, som ligge adskildt og langt fra hinanden i Sognet, og som til adskillige ere henfæstede — Den fast Datter [?] aarlige Eyer af disse Kirkens Jorder er 12 rd 2 ℔ 15 ß.	Kirkens Capital var ved Regnskabet for Aar 1801, 1005 rd 3 ℔ 11½ ß —	Kongen.		En rund kunstig [?] vidløftig Bygning af Grundmuur med Bly-Tag, et Klokke-Taarn af Grund-Muur og firkantet Bygning med Bly-Tag har mange Hvælvinger, som letter [?] Kirken meget at vedligeholde, men kunde dog ikke undgaaes, fordi de henhøre til Kirkens Fundament —	Altaret [?] i Kirken var i dette Aar af nye [illegible]. Tag-Værket under Tagene er af Egetømmer, men meget gammel, saa at det snart skal behøve en Hoved-Reparation —

Fortegnelse
over
Vestermarie Kirkes Forfatning i Vester Herred under Bornholms Amt.

Kirkens Navn.	Tiendeydende Hartkorn.	[illegible] Gods.	Kapitaler.	Kirkeejer.	Hvem der har jus vocandi.	Bygningens Forfatning.	Anmerkninger.
Vestermaria	Af Bøndernes Tiende svares aarlig Kirken, Tien: 2 Tdr. 2 Skp. Byg 6 Tdr. Havre. 4 Lb. Smør. —	Kirken ejer 7 Stk. Jord, hvormange Tdr. Land de udgjøre, vides ikke, men ved Skjøn omtrent 5–6 Tdr. Land. Af disse svares aarlig til Kirken: 2 Rd. 2 Mk. 10 ß.	Kirkens Kapital var ved sidste Aflæggelse af Regnskabet 31. December 1800: — 1006 Rd. 5 Mk. 3 ß. Restanser: — 212 Rd. 3 Mk. 10 ß.	Kongen.	Kongen.	Bygningen er Grundmuur, der er i god Stand paa Taarnet: at den ydre og indre Deel af Kirkemuren, hvorpaa Taarnet hviler, har flere Revner for Lage, og bør derfor enten at nedrives og ombygges, eller og en saare betydelig Reparation. —	Foruden de anførte Indtægter har Kirken endnu aarlig: Af 113 Ubyggere 8 Skilling = 2 Rd. 2 Mk. 8 ß. For Klokkeringning omtrent. = 2 Rd. — Tavlepenge omtrent 4 Rd. — Af Kirkelysene til Lysepenge. 4 Rd. —

Underdanigst
Jensen
Sognepræst.

Vestermaria Præstegaard d. 3. October 1801.

Underdanigst
P.M. Memoria —

Over lang, og alt for lang Ophold giør, og ieg den Ære at fram
sende de af Cancelliet affordrede
Beskrivelser om Kirkerne og Præste
kalds Indkomsterne, dog mangler
endnu fra Clemenskier, omendskiønt
jeg har giort derom Erindring —

Inden følger nogle Beretninger om
Præstenes Jorder, og de, der ere ind
komne, hvilke saa nøjagtige som
de vare at ønske, hvorvidt Sagen er Bellerd
skiøbt for alle Jordens legge, og hans
ubestemte Grændse Skiel

underdanigst

Rønne 7 d. May 1802 Christian Franze.

Til
Hr Biskop Balle

præs. d. 11 Maij — 46

Underdanigste

Pro Memoria!

Ved Cancelliets Skrivelse af Dato 16 Januarij d: A. er det mig paalagt, at oversende til Deres Höj ærværdighed Stifts Protocollen, for ved samme at legitimere Rigtigheden af de indsendte Forklaringer over de Kassations Afgifter af Stervboerne ved de Pupille Revisions Contoirerne, og efter samme Collegii Skrivelse af 27de Febr: skal disse Designationer eller Forklaringer være forsynede med Stifts Jurisdictionens Rigtigheds attestation, inden de kan indleveres: Ligesom for at følge denne Contoirernes Begjering, hvilken attestation forud sætter Stifts Protocollens Eftersyn —

Men da Bornholm ikke allene langt fraliggende, men og har den Beliggenhed, at den er en Øe, og at Overfarten skal skee til Söes ved Skibsfarten, vil giöre det næsten umuelig, at undvære Protocollen saa lang tid, som hertil udgaaer, da det er befalet at alle Stifts Forretninger skal paa Stedet umiddelbar indföres i Protocollen, hvad det lignende endog kan have meget skadelige Fölger, om Protocollen ved et Uheld gik forloren, hvilket dog kunde blive Tilfældet; saa maa jeg give mig den underdanige Frihed at fremsætte det Spörgsmaal; hvorvidt dette skal med Forhold her blive? Bliver ikke en Forandring fornöden nødvendig? Kunde ikke Udskrift maade her paa Landet bevidnes til denne Ende

11/5 1802 p. d. 26 Maj

83

Siden af Stifts Protocollen, og hans forøvrigen grundede Attester vorn antagelig –?

Rönne d. 7 Maij 1802

underdanigst
Christian Franse

Deres
Höjædle og Höjærværdige
Hr Biskop Balle

Underdanigst
Pro Memoria!

Ved den hiemkomst bragte hr. Professor Andresen Ed. s den behagelige Efterretning, at Vi kunde forvente den Ære og Glæde at see Deres Höiærværdighed paa Bornholm — I denne forventning udbeder jeg mig ydmygst den Naadighed at Deres Höiærværdighed gunstigst vilde besage at afstede fra Ed. s, og bedre Vor huus med Deres hiertewarsk; jeg giver Udsigt kan af Tilbund; men mine Børn glæder inderlig ved denne Leilighed at kunde være sine Forældre værdige at vise sin skyldigste og kiere Pligt, overbeviist om at Deres Höiærværdighed gunstigst tilgiver grundig Skröbelighed —

underdanigst

Rönne d. 11 Junij 1802 Christian Frantze.

Til S. T. hr. Biskop Balle

Ærbødigst Promemoria!

Nogle i min Familie indtrufne Omstændigheder gjøre det nødvendigt for mig at foretage en Reise til Fyen. Jeg var i Kiøbenhavn, og niede Haab havt den Ære at gjøre min Opvartning hos Deres Höiædle Höiærværdighed; men da jeg ikke var saa lykkelig at finde Dem hjemme — ville Deres Höiædle Höiærværdighed gunstigt undskylde: at jeg herved gaaer mig den ærbødige Frihed at udbede mig Deres Höiædle Höiærværdighedes Tilladelse til ovenmeldte Reise. — Hr: Fog i Nyelarsker Sogn har paatagett sig mine Embedsforretninger i min Fraværelse. Jeg har den Ære at være

Deres
Höiædle Höiærværdigheds
ærbødigste og ydmygste Tjener.

Röeskilde d. 5. Junii 1802.

Jensen
Præst i Westermaria Sogn paa Bornholm.

Til
Höiædle Höiærværdige
Hr: Biskop Balle.

pr. d. 11 Junii.

46

~~1043~~

No. 2. Een Halv Rigsdaler. Jeg underskrevne Matthias Frederic Albertinus Vangballe, Degn til Clemensker Sogns Menighed paa Bornholm, tilstaaer hermed at have laant og bekommet af Sjællands Stifts geistlige Enkekasse den Summa 66 rdr: 4 ß: skriver Sex og Tresindstyve Rigsdaler og Fire Mark imod Elleven 4re Procento aarlige Renter til underskrevne Datum. For hvilken Capital med Renter og dens prompte Betaling til Forfaldstid jeg, ved denne min Obligation, pandsætter den, mig ex officio tilhørende, Degnegaard med 1ste Prioritets Ret.

Stemplet 1802.

Clemensker Sogn d. 11te Junii 1802.

Matthias F. A. Vangballe

Underdanigst Pro Memoria!

Pro Me:

Ved Deres Höiærværdigheds lykkelige ankomst paa Born-
holm, giver jeg mig den Frihed at erindre Deres om den
Godhed, de viiste mig for omtrent et par Aar siden, i-
sœnlig ved at love at betyde hr: Balle til Aarsirke
Bager, om at indfrie sin Skieldtil mig, der nu har
henstaaet meste 12 Aar, og som jeg ved Forligelses
Comisionen, har ladet nedsætte fra 199 Rd til 60 hvilke
199 Rd Obligationen dengang lydde paa, hvilken Ned-
sættelse skede i betragt af hans mange Börn som den-
gang malle leve, til Undskyldning; hr: Byfoged
Gad i Hasle, har endog for mere end et Aar siden, ved
en skrivelse hans Naade til, S: T: Hr: Justed: og Politi-
mester Haagen, tilbuden sig i 2 Terminer at betale
Summen, hvilket jeg strax bifalt, men den förstnævnte ikke

12/7 1802

den Naade at anvise mig.

I Haab ved forventende Kierlig =

15/7 1802

106

ankommen, Deres H: Er: vilde Pardonere min Dri-
stighed, da jeg nu endeligt hörer ikke i denne Sag
min ydmÿge begiering er derfor; at Deres H: Er:
er paa Stedet som de Vedkommende den slette og lær-
villende Prest, om hans skyldighed at afdrage
sin gield, men hand han er en Mand, der har
sat al Ære og Reputation til side, borger
og betaler ikke; det var i sönd længer at
skamme en paa nedrig viis; det maatte være
et Nödvendigt Onde, at anhöre Moraler af
en Lærer, der selv begaaer Ondle handlinger,
Tilsidst nu beder jeg mig ydmÿgst forla-
delse af deres H: Er: — for at have
hindret dem i Embeds forretninger, efter

Jeg Stoler paa deres bekiendte Godhed,

Hvornæst jeg önsker Deres H: Ex: god Sundhed og en lykkelig Tilbage Reise her til

Kiöbenhavn den 12te Julii. 1802

Deres altid forbundne
[illegible] Tiener

J. C. Wolff

forhen Oberfabrikör ved det Militiere Uldmanufactur nu Pengsionist

Underdanigst Pro Memoria!

Da jeg nu endnu engang har den Lykke at fremkomme for Deres Höiærværdighed, hvor-med Gud ligesom atter aabner mig Vei til at söge Dem, og mine trykkende Om-stændigheder derunder saa stærkt paamin-der mig at bede om Hielp; saa nedlægger jeg her for Deres Höiærværdighed min un-derdanige Begiæring ledsaget af min forrige og nu værende Præster Vid-nesbyrd, bedende om med Deres Höiær-værdigheds Gunst og Naade at blive for-fremmet til noget bedre. — Det er Dem bekiendt, at dette Degnekald er det mindste herpaa Landet, maaskee i det heele Stift, og saa ringe af Indkom-ster, at jeg ikke uden med störste Kummer deraf kan ernære Kone og Barn. Gierne modtog jeg der-for hvilkensomhelst Plads i Stiftet Deres Höiærværdighed maatte have den Naade at anviise mig. —

15/7 1802

I Haab med forventende Kierlig-

=hed at blive erindret og bönhört hvilken ieg derne Höjærværdighed

Underdanigste Tiener

Nordgaardsgaard,
d: 15 Juli: 1802. — Ancher Peter Blehm

Efter Forlangende kan jeg ikke nægte Degnen Blehm det fornødne
fuldstændige Vidnesbyrd, at han, efter Anviisningens Andre
hans maanedlige Bedeskoleholdere giør sig all muelig Flid for
at vinde til Ungdommens Oplysning fremmegel som det
efter Omstændighederne er mueligt; ligesaa det og er
Sandhed, at han i Kirken giør sig Umage for at udføre sit
Embeds Forretninger med Skarpsindighed og Nøiagtighed,
[illegible], hvis [illegible] Anbefaling kunde [illegible]
[illegible], [illegible] det bedste med [illegible]
Betragtning, [illegible]
[illegible]

Ærbødigst

Fra Stodsgaard d. 16de July 1802. — E. Gad

Degnen S. Anker Peter Blem har viist al muelig Flid, saavel i at underviise Börnene een Gang ugentlig i Sognet, som i sine övrige Forretninger baade ude og inden Kirken, hvilket jeg paa bedste maade anbefaler ham til at vorde confirmeret til et Levebrød, hvoraf han med Familie kunde leve uden Kummer.

Röe Præstegaard d. 1ste May 1798.

underdanigst

Hilstrup

Höjædle Höjærværdige
Herr Biskop!

Fornemmelig i Henseende til mit Helbred har jeg i nogle Aar ønsket og søgt en Forflyttelse, der kunde skaffe mig nogen Lettelse for de Besværligheder, som 2de Kirkers dobbelte Forretninger og dermed forbundne Rejser medføre.
Hidtil har mine Ansøgninger derom ikke lykkedes mig; og jeg seer meget vel, at der maaskee endnu i lang Tid i denne Henseende vil møde adskillige Hindringer, saafremt jeg, ved en saadan mulig Forandring, ville fordre ligesaa meget til, intet at tabe af mine hidtil havde Indkomster, som at finde den ønskeligste Lettelse i Embedsforretninger; (: og det kunne vel dog ikke ansees ubeskedent, om jeg, efter mere end 20 Aars offentlige Embedsførelse, attraaede begge Dele.) Thi de Vacancer, som indtreffe uden for Bornholm, ere i Almindelighed enten besatte eller bestemte forinden samme kunne komme til min Kundskab; og de Kald her paa Landet som have een Kirke, og ere af lige eller bedre Indkomster end mit, ere ikkun faa, og med disses Vacancer, Clemensker maaskee allene undtagen, kan det have lang Udseende.

21/4 1802

Jeg troer derfor, ikke at kunde tage i Betænkning,
heller at opofre de flere Indkomster, i hvor længe
det endog ville være mig at savne disse, end
den øvrige Rest af mit Helbred, ved at ansøge
et mindre Kald med een Kirke, naar et saa-
dant maatte blive ledigt.—

Nu siges Rygtet, at Sognepræsten til Nye-
Larsker, Hr Foy, inden kort tid skulle blive
forflyttet; og dette Kald saaledes vorde ledigt.
Det er vel, i henseende til Indkomster, ændre
ringere end Hasle og Ruths; men det haver
kun een Kirke. Jeg haver derfor foresat mig,
at ville ansøge samme, i haab at det aller-
naadigst forundes mig.

Men da det undertiden skeer, at saadanne
smaa Kald blive bortgivne uden først at være
opslagne vacante, og det vel kunne skyndes at
paastaaende, om jeg tilforn ville indgive An-
søgning derom i det Kongl. Danske Cancellie,
forinden de havde fuld Vished om, at
samme var ledigt, saa tager jeg mig herved
den underdanige Frihed, i Tillid til Deres
Højædle Højærværdigheds Bevaagenhed, at
henvende mig til Dem med underdanigst
Anmodning, at De paa vedkommende Steder
gunstigst ville tale for mig, og ved Deres

Biskop over Siællands Stift

formaaende Indflydelse kunde skaffe mig Adgang til den forønskede Forflyttelse.

Jeg har derunder den Tillid til Hans Majestæts Naade, at denne Forflyttelse, om den allernaadigst forundes mig, som jeg blot attraaer af Omsorg for mit Helbred, skiønt min økonomiske Forfatning vil lide derunder, eller skulle finder mig der, ved given Leylighed, at kunne søge og erholde en bedre Befordring. —

Hasle d. 21 April 1802.

underdanigst

Melbye

S. T. Herr Biskop Balle
i Kiöbenhavn

Underdanigst Pro Memoria:

Ved mit Embedes Tiltrædelse fik jeg 300 Rdr til Laans af den Geistlige Enkekasse mod Pant i min iboende Præstegaard, men da jeg aarligen, og især i denne Sommer, be=tydeligen haver forbedret Gaarden, og derved tilsat over 100 Rdr; saa udbeder jeg mig, jo før jo heller, endnu i=dem 100 Rdr til Laans af samme Kasse mod samme for=bedrede Pant

underdanigst
H. H. Olvarius

Ibs Pstgd d. 26 Julii 1802.

Til
Deres Höyädle Höyærværdighed
Dr. Hr. Hr. Biskop Balle.

ad 64

vertendum

Underdanigst Erklæring!

Hr. Pastor Olivarius har i dette Aar, ved at opføre en nye Bygning til Stuehuset, indrettet til [illegible] og Gjæstekammer, sat Præstegaarden i den Stand, at den, naar det aarlige Tilsyn ved Gaardens Bygninger iagttages, vil u[illegible] ved [illegible] betales efter Taxationerne med 2000 Rdl. som [illegible] har paastaaet; men da det er ved langsommelig [illegible] bekiendt at det høieste Sogn er aldrig 330 Rdl., formener jeg, at han ikke kan tilstaaes høiere, med mindre den [illegible] Kaldet, at afbetale paa Capitalen 2000 R. i 5 Aar.

Rønne d. 28 Julij 1802.

underdanigst
Christian Trasse

Da jeg, efter indgiven Ansøgning, haver ønsket om, at
bekomme eet hundrede Rigsdaler til Laans af den Sielandske
Geistlige Enkekasse, uden Frag — om Kassen formaaer det —
eller til førstkommende 11 Decbr. det samme, mod Pant
i min iboende, men meget betydeligen forbedrede, Præstegaard;

Saa befuldmægtiger herved S: T: Hr. Generalfiscal
Skibsted til paa mine Vegne at hæve disse Penge, 100 Rd
D. C., imod dette givne Interims Beviis, som gaaer ud af
sin Kraft, eller tilbageleveres, saa snart min egenhændige
lovformelige Pante-Obligation er indløben og af Vedkommende modtagen. Dette til Bekræftelse under min
Haand og Seigl.

Ibs Præstegaard paa Bornholm
d: 30 Julii 1802.

A. J. Olivarius

Ovenmeldte 100 rd. sige Eethundrede Rigsd. ere af mig paa Fuldmagt
Hr. Olivarii Vegne i Dag oppebaarede og sendte for at anvendes
efter hans Disposition, hvorom jeg ikke skal undlade at
give ham Efterretning. Kbhvn d: 2 Septbr 1802 Skibsted

Underdanigst

Pro Memoria.

Siden Deres Höyærværdigheds Skrivelse fra Sk. [illegible] hvortil [illegible] gav saa [illegible] held, [illegible] ingen Kiørtöj afgaaet, jeg har til min [illegible] Glæde [illegible] hvad jeg formodede, at Ankomsten var Tirsdag morgen —

Udlagt vil Deres Höyærværdighed forefinde de 2de mig overleverede Ansögninger, for [illegible] Ekl[illegible]ring – her [illegible]torps magazin, [illegible] for at forekomme skadelige Fölger —

Fra Sognene i Sd: [illegible] er indkommen [illegible] Landmilitsfolgernes Expenser Renter af Capit. 3 [illegible] 24. med [illegible] 24. og Contingent til Skolefolkenes [illegible] 24. Hvilke 24 [illegible], jeg formoder kan blive indeposita for mig, men [illegible] for at [illegible] Stöm[illegible], at ille Sognene skulde anföres som resterende —

Deres Höyærværdighed mild Tilladelse, at jeg bringer i Erindring [illegible] endnu ikke indsendt Obligationer

1 [illegible] Sandbye Fogeds [illegible] med [illegible] Sk. Clemmens [illegible]gaard, som Kræmmanden Hr. Lang balle forbandt [illegible] indsendt, saa det Tilfælde er [illegible] Kiöbt [illegible] af [illegible] Gaarden —

2 – Hr. Langballes [illegible] [illegible]Gaard, hvor gaaende [illegible] Doors Renter

3 Hr. Friderich Kierkes [illegible] Povels [illegible]Gaard.

Med jeg [illegible] med [illegible] underdanigst

underdanigst

Christian [illegible]

Kiömes 7 Aug: 1802 —

64

Højærværdigste
og Inderlig agtede Biskop!

Den Godheds Yttrelse, med hvilken Deres Højærværdighed med Deres os saa uglemmelige Nærværelse søgte at opmuntre mig med at indgyde mig Haab om et bedre Kald har vist nok fremskyndet den Beslutning hos mig, og at bie efter den Forflyttning, som maaskee kunde ventes i dette, ikkuden med fremmede og altfor gunstige Haand.

Min her indlagde Ansøgning om Iderstrup Sogne-Kald paa Falster giver jeg mig den Frihed at lægge i Deres Højærværdigheds gode Haand til gunstig Anbefaling.

Jeg veed det, at jeg til dette Kald vil finde mange fortjente Medbejlere, men iblandt dem alle kunde faa, der har kjæmpet sig igjennem saamange Møjsommeligheder og Farer til en saa seldig Tiid som jeg.

Min gode Kone beder mig at bevidne Dem og kjære Frøkendatter sin inderligste Højagtelse og Kjerlighed, og de Velsignelses Ønsker, som mit Hjerte er fuldt af ved Erindringen om Dem, kan jeg med Pennen ikke udtrykke.

Østerstrup d: 9de Aug: 1802.

underdanigst og ydmygste

J: Landt

1

Pro Memoria.

I Indledning af Hielpe Cassens Beholdning, som ved sidste og giorte Regnskab befandtes at være omtrent paa 2000 Rd blev ved St. Hans Landemode eenstemmig aftalt, at Præsterne skulde indhente de Herrer Brødres Betænkning: Om det aarlige Contingent skulde nedsættes 1/3 – Eller om det forhen fastsatte skulde uforandret vedblive, for at indsamle en Capital, hvoraf kunde gives Understøttelse til faderløse Præste Børns Opdragelse — I Overeensstemmelse med denne Beslutning maa jeg tienstligst udbede mig de Herrer Brødres gunstige Erklæring paategnet, for at opsamle Antal Stemmer til forestaaende Landemode.

Rønne d. 16 Aug. 1802.

ærbødigst
Franse

Skiøndt jeg selv ingen Børn haver, og altsaa ingen Udsigt behøver at haabe af nogen indsamlet Capital, seer jeg dog gierne, at ommeldte sidst vedlagte Contingent, bliver uforandret, og med Hensyn til foranførte Brug, med Lyst skal give det, mig efter mit Kalds Større-relse, paalagte eller bestemte.

Nyekirkes Præstegaard d: 17de Augusti 1802 Peder Sommer

Da Hielpe Cassens Capital er endnu saa anseelig, kand den vel meget got bestaae, om den for eftertiden bliver nedsat 1/3, efter S.T. Hr Biskoppens gode Forslag. Derved lettes vore hidtil faste Udgifter tilsammen, og [illegible] vil ikke desuagtet nyde saa meget, som de behøve til deres Nødtørft.

Clemens Præstegaard den 18 Aug: 1802. Jørgen Koefoed.

p. d. 21 Sept. —

124

I Henseende til Børn befinder jeg mig i samme Forfatning som Hr. Sommer, og er i Henseende til Hjelpekassens Bidrag af samme Meening som han. – Med Fornøielse vedbliver jeg at give til bemeldte Kasse som hidtil, hellere 1/3 meere end 1/3 mindre. – Jeg har saa gode Tanker om mine Herrer Embedsbrødre her paa Landet, at der iblandt dem ikke vil findes flere end den Eeneste som stemmer anderledes. Denne Eeneste Hundredel skulde vel dog ikke giøre den gandske store Summe. —

Hasle d. 18 August 1802. — Melbye

Hvad skulde vel kunde afholde den ømfølende Menneske fra at give sit sædvanlige Bidrag til saa edelt et Formaal:

Ols Præstegaard 19de Aug. 1802. Lund

Baade som Fader og Menneske beder jeg ønsker at det sædvanlige Contingent maae vedblive, og Ønsket drage fæderløse Børns Opdragelse, blive egualeat. —

Rø Præstegaard d 20 August 1802 C: Gad

Jeg er i Retten af samme Tanker som Hr. Gad, og giver med Fornøielse det sædvanlige Contingent. —

Øster Larskers Præstegaard d: 21de August 1802. Hoy

Billig og villig giver jeg det sædvanlige Contingent. Øster-Marie Præstegaard d: 22. August 1802. [illegible]

Allene opmuntret af den Sags store Vigtighed, hvorom her egentlig tales, giver jeg fremdeles mit sædvanlige Contingent med største Velvillighed. Havde vore Forgiængere plantet noget meere, skulde vi med Fornøielse kundet glæde os ved desto fleere Frugter. Ibs Præstegaard 23. Aug: 1802. M. Olivarius

Naar jeg bliver befriet fra den Extraordinaire Enke Pension, som for nærværende, vel er et Hvilket her paa Landet; – vil intet Bidrag være mig kiærere, end det kunde fremme saa ædelt et Formaal.

Bodils Præstegaard den 25de August 1802 Saxtorph

Med megen Fornøielse vedbliver jeg at give, som hidtil, Contingent til Hjelpekassen

Povlsgaard d 26de August 1802 C. Winslow

Og – Tiglader Boesz i Faber Degn Dat: ut supra

Iblant de mange Udgifter, der hvile paa os, som Huusfædre og Embedsmænd, er ingen, vi villigere kunde eller burde bidrage til, end denne; jeg giver derfor beredvilligen Contingent, som tilforn, glædende mig over, at ingen fulgte vor gode Senior 2, saa ungaaende at ville holde sig fra den kiære Skilling. Balle.

Kateli Prg: d: 27: Aug: 1802.

Kummerlig ernærede sig mangen en fattig Præste-enke af den liden Pension, som hendes bortsovede Ægtefælle maatte give hende, og maatte end da være glad ved, saalænge hun kunde beholde denne Pension i Fred; men naar han ..., som ofte var Tilfældet, siden efter maatte skule dem med en ringere Andeel i Faldet, hvor sørgelig blev da ikke hendes Forfatning!

Velsignet være derfor den Velsalige, der gav den første Idee til Enkekassens Oprettelse, og derved afvendte saa meget at Trøst fra saa mangen en Præsteenke, og dobbelt velsignet være Han, hvis denne Kasse nu tillige kan blive i Stand til at udstrække sine velgiørende Virkninger ogsaa til faderløse fra Faderens Opdragelse. Velsaad den inderligste Glæde giver jeg for min Part mit sædvanlige Bidrag til saa christeligt et Øiemeds Opnaaelse.

Nyer Larsskier Præstegaard
d. 28de Aug. 1802.

C. Fog.

Med megen Fornøjelse betaler jeg det sædvanlige Contingent, og om det forlanges, end mere. — Jensen.

Westermaria Præstgaard. d. 29. Aug. 1802.

Og saa jeg vil legge villig, hvad der bliver bestemt til Understøttelse for de faderløse Børn tilkommelig ... fattig faderløse fra ... Christian Franse

Höjedle Höjærværdige Hr. [illegible]!

Höjærværdighed Hr. Biskop Balle

I Anledning det omtalte [illegible] Uhr, giver
jeg mig den Frihed at tilskrive Deres Höjærvær-
dighed, om De ville befale, og tilmelde mig paa
den omtalte [illegible] Uhr; den bekommes fra Uhrma-
ger Ebsen for 26 Rd i den [illegible], Uhrmager Ebsen
i Kiöbenhavn udbeder hvor meget [illegible] for den
ved at sende [illegible] det övrige forordnet.

Ærbödigste og forbundne
Tiener
Timsen

Rönne d. 18 August
1802

Höjædle Höjærværdige
Hr Biskop!

Hvor inderlig havde Höjærværdigheds [illegible]
glædede [illegible] følte - og [illegible]
[illegible] om [illegible] og hidindtil fortrædelig
[illegible]
[illegible] forklaret mig [illegible]
[illegible]
[illegible], men [illegible]
[illegible]
[illegible] Man [illegible]!
[illegible]
[illegible]
[illegible] og [illegible]
[illegible] og [illegible]
og [illegible] at følge:
[illegible] skal være min
største [illegible], og aldrig [illegible]
med [illegible] om Biskoppens
[illegible] til mig, og med de [illegible]
[illegible] og [illegible]
[illegible]

underdanigste
Christian Franse

Rönne d. 21 Aug. 1802

Høiærle, Høiærværdige

Hr. Biskop!

Saalænge [illegible] som redeligt Arbeider, alle-
ene staae [illegible] i det blotte Haab, som nu længe
har [illegible] tilfældet med mig, da kan man vistlig
Stundom Leiligen trænge til Opmuntring paa
andre Steder, men man ikke omsider staae trætte
med Arbeidet, og tabe den fornødne Lyst og Be-
[illegible] dertil. Med hvad inderlig Glæde
tænker jeg derfor tilbage paa Deres Høiærvær-
dighedes sidste Visitats i Nye Larviks Kirke og
det opmuntrende Skriftsted, som De, min [illegible] og
velkiendte [illegible], med den Leilighed behage-
de at værdige mig. Ja! Men ublandet skulle
dog ikke denne min Glæde have været, men hiin
[illegible] Stund, der [illegible] Hiemvejen tilbage,
ikke havde givet Dem saa billig Anledning til
[illegible] paa dette Sted, at tilføie, idet
[illegible] meget har [illegible] mig, og [illegible] mig
[illegible], saa ofte det minder mig i Tanker. I
middelertid er det mig kiært, at denne [illegible]
Handling ikke har fundet noget [illegible], men
meget mere [illegible] [illegible]
med almindelig [illegible] og [illegible]. Bogen [illegible]
søgtes [illegible] med megen Begierlighed, og endskiønt der
[illegible] har [illegible] den, har [illegible] godt om den.
En mindre gunstig Skiæbne har derimod
den nye Psalmebog havt her i Menigheden.
Deres Høiærværdighed havde [illegible], hvad jeg paa
Visitats-Dagen [illegible] til dens Anbefaling
næste Søndag efter Prædiken atter en Opmun-
trings-Tale i den Anledning, og indbød alle
Huusbonder af Menigheden til at møde

19/8 1802

den følgende Søndag i Kirken for at tilkiende-
give, hvad hun havde tænkt om denne Dag.
Og paa den Søndag søgte jeg i Prædiken at
bevæge Gemytterne, med fra Prædikestolen
af at forelæse dem en Deel Psalmer af
den nye Psalmebog af alleslags Indhold og
Materier; og til Indledning, at forholde
dem deres Lykke som Christne og deres Skyl-
dighed til, med Taknemmelighed at paa-
skiønne Kongens christelige Omsorg for deres
Opbyggelses Fremme. Men den Psal-
me var neppe eengang forbi, førend de fleste
ilede ud af Kirken, for paa egne Værne-
huuse at raadslaae med hverandre om, hva
der med denne Dag kunde være at giøre; og
det manglede da ikke paa ildesindede, der søg-
te at opsætte Menigheden og indtage den imod
den nye Psalmebog. Endelig fik jeg dem
efter at tredie Gange at have kaldet dem, ind
igien i Kirken, men der var begyndt een
at tale i Menigheden paa den anden, og der
reistes ikke en Stemme, som om det havde
været en fransk Nationaal-Forsam-
ling; hvormed især Bønderne til den Sogn,
der laaner hans Høiærværdigheds Bogen
tilbage, udmærkede sig som den heftigste
og efter sin Vane mest [illegible] [illegible]
Klokker af den nye Psalmebog. Forgieves
søgte jeg med allehaande Forestillinger og
Ømhed at bringe Orden og Rolighed
tilveie, og maatte derfor tilsidst, for at giø-
re en ende paa Dagen, lade en hver især af-
give sin Stemme, og der blev da 38 Stem-
mer for og 25 imod den nye Psalmebog; Præ-
sten: med Rom den Holmes Menighed:) gik
bort, uden Exempel at mæle mandige [illegible]
Omen. Af disse Omstændigheder kunde
jeg da rettelig slutte, at det undere mig man

for tidligt at tænke paa den nye Psalmebogs Ind-
førelse, saa jeg tillige derfor troer, at man for det før-
ste kunde blive med den gamle. — Gunn
mine Underhavende hos, imellem Hoffærdige kan jeg
ikke nægte, at i høi Grad har ytret min Uvillie
imod den, og gjort Opstand om Forflyttelsen, dog
bedst brændende Formue. Jeg tager imidlertid
for god nye, den underdanige Frihed at anbe-
fale min Sag til Deres Høiærværdigheds be-
vaagen Understøttelse, og venter tillidsfuld,
at min i nu næsten 16 Aars offentlig Tjene-
ste udviste Iid og Troskab dog omsider maa
komme i Betragtning; ligesom jeg ogsaa smig-
rer mig med det grundede Haab, at Regierin-
gen da maa værdige mig en nogenlunde Stillings
Befordring, da jeg neppe tror at kiøbe mine
Kommaler til at tabe med Bjelke. —

Deres Høiædle Høiærværdighed,
min ærede Biskop!
Deres

Nye Lardsier Præstegaard
d. 19de Aug. 1802. —

underdanige Tiener
C Friz. —

Velædle Hr: Ström!

Jeg har indhegnet den fortrinligste Deel af de Jorder, som ligge til den af mig beboede Aakirkes Præstegaard. Jeg er i Begreb med, at ansøge H: M: Kongen, om 450 rd: af Omkostningerne derved, hvoraf erlægges paa Kaldet, 25 rd: aarlig, fra 11te December førstk: at regne.

Naar dette er bevilget, ønsker jeg at Laan af Summen paa engang, imod 25 rd: aarlig Afdrag og Renter, af H: Kongl: Fin: Casse; dette er mig især paa Grund deraf vigtigere, da jeg i Hensyn(?) hvorfra har været, at blive til Landmandt Debitor for mine Expenser nu i 3 Aar.

Deres Velædelhed tillade mig, at ønske: at Deres mangfoldige Forretninger maatte tilstede, at jeg fra De: ærede Svar maatte underrettes om: om mit Svar(?) i denne Henseende kan være grundet.

allerærbødigst
Balle.

Aakirkes Prg: d: 24de Aug: 1802.

Præst til Aakirke paa Bornholm.

Höyædle Höylærde Höyærværdige

Allerhöistærede Hr. Biskop!

Rygtet siger her at Hr. Fogt i Nye-Larskier atter skal have indgi-
vet Ansögning om Forflyttelse; Jeg formisker mig derfor, at ind-
sende min Ansögning om benævnte Kald skulle blive ledigt
underdanigst bedende: at den paa beste Maade maae blive re-
commenderet. Vel har jeg ærforst bleven kaldt om Forflyttelse skulle skee
her paa Landet, men Nye Larskier, næstet dette er et af de smaa Kald
er dog det, jeg helst önsker mig; thi jeg maae uafbenhængig tilstaae: at et
Kald med 10 Kirker, ville neppe være mine Kræfter [illegible], da
min Helbred er ikke mandlig, og Forflyttelse maae jeg absolute
söge om, da jeg med min talrige Familie aldrig kunne have noget
tarvelige Ophold af Kaldet, om jeg skulle nödes til at lægge Capellan-
Hold kunne [illegible], at min Kone med sine Börn ville komme i den
allerjammerligste Forfatning, om jeg döde her i Kaldet, da [illegible] ikke
[illegible] eller nogen Enkepension. Alle disse sörgelige Udsigter ville jeg
befries for, om jeg var saa heldig at naae dette Kald, der [illegible] ingen Ca-
pellan [illegible] paa, og jeg havde to af mine Venner, en paa hver Side, Hr. Bal-
le og Hr. Lenser, der begge [illegible] kunne en Tid, [illegible], i Sygdoms Til-
fælde, baade ville og kunne assistere mig. —

Dyrebareste Hr. Biskop! Endskiönt jeg nu er i temmelig god Stand
har dog min langvarige Sygdom saaledes svækket mig mine Kræfter
at jeg ikke tör saaledes i Aar at komme til Kiöbenhavn, og jeg har væ-
ret saa lang Tid herfra, at jeg ikke kiender Nogen, som jeg kan
skrive til, der kunne paatage sig at være min Commissionair, uden
min Fætter, Studiosus Constantin Møller, skulle kunne være
det, som jeg ogsaa vil tilskrive herom; Jeg har derfor ingen,
der kan tale min Sag for [illegible], men tröster mig dog i
det gode Haab: at min Biskops og Ærværdiges Recommendation vil ud-
virke mit [illegible] Ønsker. Og skulle Leilighed gives
da er min underdanigste Begiæring, at Deres Höyærværdighed

3/9 1802

p. d: 22. Sept. 1802.

114

hos Hans Kongl. Höjhed Cron-Prindsen og Geheimeraad Moltke ville intercedere for mig, at jeg kunde faae dette Told, som jeg saa [illegible] attraaer. Jeg indseer meget vel, at min Begiæring er alt for dristig; Men Deres Höjvelbaarenheds ædle og ömme Tænkemaade, som jeg har havt umiskiendelige Prøver paa, er mig ogsaa Beviser for, at denne min Dristighed, i denne for mig saa vigtige Sag, ikke bliver mig tilregnet. Gud lönne Deres Höjvelbaarenheds menneskelige Tænkemaade til Evigheden for mit timelige Vel er kun den [illegible] Udfald, hvorved jeg blev sat i Stand til at give mine Börn en [illegible] Opdragelse, og min Søn blev dem Understøttelse efter min Død. O! jeg skulle [illegible] at den [illegible] Velgiørere, men efter Pligt opdrage de [illegible] Börn til Almuelærere om Held og Velsignelse for Deres Höjvelbaarenhed selv med Höjædle Familie. Jeg forbliver

Rønne den 3die Septbr: 1802.

Deres
Höjædle Höjvelbaarenheds
underdanigste Tiener
Hans Christian Møller

Veledle Velærværdige Høÿlærde
Hr: Provst!

3/9 1802

in Jordanges? Klage

Oplysning om Peder Trostens Klage
til Deres Höjærværdighed Hr Biskop Balle. —

Saa har jeg da förste Gang i mit Liv bekommet
en Klage, men ingen Person betræffende Sande,
lig; under andre Omstændigheder, noget af det übe-
hageligste som kunde möde mig; men deels var det
den Embedsmand endnu ikke födt, som kunde
[illegible] disse Folk til Fod; deels er denne Klage saa
urigtig, at [illegible] haver Concipist saaledes hind-
re i den Sande, hvor de siger, at deres Fader
[illegible] er en Mand til [illegible] Manden. —
Udbetjenet gaaer jeg derfor den forlangte
Oplysning:

Ved det offentlige Veije [illegible] Vejeran,
mest i foraaret lod Sognefogd Pad [illegible]
vandet [illegible] fra Kirkestaven: ; Jeg havde Sande,
; manden og Skolemesteren at raadföre sig med
, Præsten Hr Gad, hvorledes han troer Veijene bedst
, kunde istandsættes. Med min Broder Veije-
fogden haver jeg nemlig tilforn talt om,
at en Vej, som löber igiennem Præstegaar-
dens Kon, og som er en almindelig Lands-
Kirke- og Mölle Vej, var yderlig forfalden,
samt at her i [illegible] var en Bro, hvis
slette forfatning om Vinteren [illegible] [illegible]
vanskelig for store Fare; Jeg bad at [illegible]

p d. 21 Septb. —

med Veiarbeidet fornemmelig maatte være
hengaae, og kunde jeg at vælge tidlig 4re Engstykker,
heller som Arbeidere kunde udnævnes med Broens
4re Hiørner. — Der at gaae, spurte Bÿe-
fogden; men havde at de den Eierne, at inden ind-
neranda naar Arbeidet skal giøres, for at bekiende-
giøre hvorledes de meener det bedst kunde giøres. —
Og dette gav da Anledning til hiin Tillysning
paa Kirkestævnet. —

Da Arbeids Dagen fremkom, og jeg saae Fol-
kene samlede uden for Kirkegaarden — Netop
hvor de med slig Leilighed altid samles sig — gik
jeg ud for at søge Vandmanden hvad jeg havde
afthalt med Bÿefogden, da jeg fornam at denne
ikke selv fremkom. — Vandmanden viiste mig
da Tillysnings Seddelen, og bad mig, naar Mand-
tal var holdt, at følge med til Broen. — Da
Mandtal var holdt, og Vandmanden havde om-
meldt enhver hvor det Stykke Vei, de havde at
istandsætte, fulgte jeg med Rodemesteren under
hvem den omtalte Vei og Broe ligger; der var
jeg, og der blev jeg, og befattede mig forresten
i henseende til de andre Veie og Arbeidere
med ikke det allermindste hverken med Ord
eller Gierning. — Formiddagen gik bort,
men man blev ikke færdig; derfor besluttede
Rodemesteren at samles igien med Folkene Kl. 2.

Omtrent Kl. 2½ vil jeg igien gaae ud for
at see paa Broens fuldkomne Istandsættelse.
Den nærmeste Vei falder nær Kirkegaarden.
Der saae jeg en stor Forsamling Mennesker sam-
lede, og hørte nogle uden for Kirkegaards Gierdet
at banne og tumle forfærdeligt. — Jeg gik ud,
og saae da Peder Strøm, som jeg tilforn hverken

havde hört eller sét, thi han hörte ikke under [illegible] dem, som arbeidede paa Broen — han og 5 a 6 andre saae jeg ligge at spille Kort. — I nogle Minutter blev jeg staaende der stille, men da de vedbleve deres Spil, nærmede jeg mig til dem med disse Ord: hör Börn! det passer sig ikke at spille Kort naar i samlet til Kongl: Arbeide. — Hertil svarede Peder Thorsen (: sit venia verbo :) jeg skider Præsten et Skjelle, og spiller for mine egne Penge. — Dertil svarede jeg: Det er uforskammet saaledes at svare din Lærer ~~[illegible]~~ han advarer dig mod det, som er baade dig selv og de andre skadeligt; thi er det end ikke nogen Penge hvorom I spille, saa er det derfore lige sandt, at naar I med Liderlighed have sat disse til, kommer Bönderne og jeg siden til at föde Eder; Det er derudi ikke allene til dig jeg taler, men fornemmelig til disse 3de (: her nævnte jeg deres Navne :) som siden skulde staae til Confirmation hos mig, hvis ~~[illegible]~~ forförelse jeg saa gierne ville forebygge. — Nu reiste Peder Thorsen sig, og gav saa megen Grovhed fra sig, at jeg ikke kan erindre det halve. — Om du nu ikke (: sagde jeg nu :) ville vise Agtelse mod mig, som din Lærer, saa burde du med saadan Leilighed agte Politiet og dem der staaer i Politie Mesters Sted; men da jeg seer, at du hverken agter det eene eller det andet, saa siger jeg dig, at havde du kommet nærmere, skulle du gaae Arrest — Ja gröd — Ja gröd — sagde han, og nærmede sig alt meere og meere med opløftet Arm i truende Stilling. — Da han kom mig nesten under Øinene, tænkte jeg: Melius est prævenire quam præveniri, og gav ham paa Øret. — Det skal undertiden være Skik

hvortil Tyvene gierne at lade sig slaae paa Ryggen, naar man
kun kan faae det betalt, og uden Tvivl var det i den-
ne Hensigt, at han irriterede mig saa meget; thi
aldrig saa snart havde han faaet paa Ryggen, før han
lod sig falde og forestillede sig ganske død. — Til de om-
kringstaaende sagde jeg da: I see mine Venner! at
Manden forestiller sig død, men i skal snart faae at
see, at han er ligesaa levende som jeg. — Jeg tog
nu en god Prygl i Haanden, og strax, uden at jeg nogen-
sinde rørte ham med den, gav han Livs Tegn til Kiende.
Med den ene Haand tog jeg ham bag i Trøjen, satte ham
paa Benene og sagde: Dersom du nu igien lader
dig falde, skal jeg nok vide at støde paa dig; men da han
kun klagede over at være saa ilde forslaget, bad jeg
Vandmanden at tage 2 Mand med sig, og føre ham
over hele Kroppen, at han ikke selv siden efter skulle
tilføie sig Skade, og give mig Skylden derfor. — Efter
det nøjeste Efterseende erklærede de, at ingen Skade
eller Kiendemærker af Slag nogensteds var at opdage
hos ham. — Vandmanden befalede derpaa Folket at
gaae hver til sit Arbeide; men Peder Thorsen blev
staaende og sagde: Fødderne har saa forslaget mig, at
jeg kan ikke gaae. — Krabat! sagde jeg, jeg skal
lære dig at kjøre, gaae paa dit Arbeid eller denne
Kiep skal lære dig at gaae. — Han gik nu med de
andre, og jeg gik ned til den omtalte Baron, og da
der arbeidede. —

Hen paa Eftermiddagen havde jeg noget at
tale med Vandmanden, og søgte ham da paa [illegible]
Arbeidet hvor han havde Inspection. — Her talede jeg
til Peder Thorsen i den blideste, kjærligste Tone; medens
de andre rykkede frem, blev han hos mig, og Vandman-
den lod ham upaaanket blive staaende; I dette hen-
seende forholdt jeg ham sin Uforstandighed, ligesom

ing og advarende Ham imod at faae andre slygge Laster, som vigtigt beskyldte Ham for. — Det skeete alt i den största Velhed og Kiärlighed, Han gav mig Löfte, for fremtiden at vogte sig bedre; ieg kunde Ham, ikke nödere at ytale denne Dag, og vi forlode hinanden i den bedste forstaaelse. — Man seer! at Mennesker, som gierne vilde skaffe mig lidt fortræd, fik Peder Thorsen og gaa kroen med Clemens Kirke Natten förend Bispegaarden skulde visitere her i Røe Kirke, og der blev da Peder Thorsen Hedsat og omtalat, der blev Klagen concipered og skrevat, og der blev Planen lagt, hvorledes man skulde giöre alt, for om muligt at prostituere mig i Bispes Hans Nærværelse. —

Endelig mindste Ejdel er dette den rene Sandhed. —

Ærbødigst.

E. Gad

Røe Præstegaard den 3die Septembr 1802.

Til
Hans Höjærværdighed
Hr Biskop Bolle!

vertendum

Underdanigst Erklæring!

Det første paaankede Faitum hænger paa ingen
Maade af Birkedommerens Myndighed, da det betreffer
[illegible] Præstens fremførte Forordninger, [illegible]
[illegible] Hörelse i Skiönsomhed [illegible]
[illegible] og anden Handling [illegible] saa i alle
[illegible] Politie [illegible]
dersom [illegible] Præsten [illegible]
[illegible] hvilket jeg paa ingen
Maade troer, thi eftersom han paa Tingstue
[illegible] sin [illegible] Birkefogden [illegible] Sagen har mødt
paa dette Verbaggde, kan han ogsaa blot betragtes
som [illegible] Tilfælde, og saaledes
[illegible] Klageren selv i sin indleverede [illegible]
[illegible] betragtes han.
Men da Præsten [illegible] af [illegible] consti-
tueret Tingsvidnes [illegible], maa ogsaa [illegible]
[illegible] kaldet tilbage paa Tinge
[illegible] Resultatet hvoraf ved [illegible]
[illegible] blev: At dersom Peder Thorsen tiltro-
[illegible] paa at [illegible] af Tings-
vidnets [illegible] Birkefogden [illegible] Pastor
Gad [illegible], i de Sager han [illegible] Birkefogden ved [illegible]
og [illegible] Skadeserstatning, eller
(1) og søge sin Regress hos Præsten Hr Gad
I øvrigt lader Hr Pastor Gads aabenhiertige
Erklæring ingen Tvivl tilbage hos mig, at jo Fai-
tum har tildraget sig under [illegible] hans
[illegible] Omstændigheder; og [illegible] Klageren [illegible] eller
[illegible] Corruptist, om han har brugt nogen [illegible]
Tydelig sin [illegible] Sag, i det han med forblommende

Ord og indirecte Beskyldninger [illegible] paa en [illegible]
maade at kaste en mörk Skygge over hans Vederparts
moralske Caracteer, for om mueligt, at faae den giort
mistænkt, da han ikke har dristet sig til directe at an-
falde den; [illegible] hvorpaa som des [illegible] Om-
stændighed altid [illegible] sig for at faae en formelig
[illegible]; og hvorved en [illegible] Concipist
ikke bliver [illegible] den [illegible] og urimelige
Klager i betydelige [illegible]
Hvor jeg [illegible] Klagerens [illegible] Gads
Erklæring haaber at [illegible] ubegribeligt,
at Peder Thorsen har beskrevet sig [illegible]
som han under [illegible] Omstændighed har har
[illegible] Fuldmægtig, og som han
i Gierningen [illegible] som den taaleligste
Straf for sin [illegible] Uartighed imod [illegible]
[illegible] om [illegible] Concipist fremkommer
hvorfor alt [illegible] for mig, og jeg føler den [illegible]
ved det af Klageren anbragte [illegible] om at [illegible]
gaae [illegible] som selv den fattigste Mand
[illegible] med begge Hænder
da han veed, at Veijen staaer ham aaben til
Beneficium processus gratuiti, og han i ald
[illegible] ved Sagens Udgang intet skal tabe, da han
intet eier —

underdanigst

Rønne d. 7de Septbr 1802 Christian [illegible]

in Tordenagers Klage

Wad det og haet lige angaaer bøj de forsøgte ugre
fidre moder sine Prestens Kald overordige og Høy
lærde Hr gad gaa sin brodres Kal eyordige Hr bøy
Fogde ~~ugner~~ Hadde igien dem Politiemester.
I hvilke tiden om med dagen og førend de alle vare
forsamlede og dovordende hvor av bridet skulde
forventes for slagering og nog haf mine Klem
meratar tiden uden for forsamlings stadet Kirke
gaards giærdet med et spil Kort i staden for at være i
Prestens tien udog Sagde: hand ligge i der og for skille
ederes Penge og siden skal bønderne og jeg føde eder. –
Dennem de bridelse af nan Levere der vist ikke skal
uden skam rødme om hand der tilnærst siet at kunde
forfatte nogen at have spillet for lidende og langt
mindre tilladelige skiel. For bittende mig og sagde
i og der for: jeg spiller for mine egne Penge og
Prestehen har ikke og skal med guds hielp ikke komme
til at føde mig for intet. – og saa yttrede jeg mig
at det var bedre hand havende sin Prædike stol
endat Commandere Paa iege ler bøyde. Hand svar
dede mig nu om at hand var Politiemester og
da jeg ikke hastig nok kunde fatte det fra slog
hand mig med Kniysten neder i hovedet adskillige
gange saa jeg fald besvimende og blev hand der
løs. Hand holt nu som mand siden sagde mig
nytte ingen tal for at gioe mig. Hvad der under fort
bedre hands for ude munde skolt hed med blaa
for hinddrenet af ud bygger Mikkel Jensen J
hende Konen som fra Haarde hand det de hand
der med kunde bevære mig lavet og fals kunde
i ulykke. Men ~~dette~~ var ynkelig først efter at
hand gaa for gioer orden at maad skulle klage

— mig og sals gärde en bit mig og [illegible] hwar
slagit som jag war Commanderte hand mig
sagnen man for av bridat holde mina [illegible]
ater mig dog fria. — hwad hand sedan han hwa
wid dagen sagde til mig da jag gik allaun der
[illegible] blev jag da jag ligesom ~~saa~~ mange andre for
[illegible] slettede i war den icke har widere fra man sand
sar — Men Dervis Höj erwerdighed det were hwad
det wil saa bijder omhu for mina ogun og mina
handsamends Rettighedar og sitter hed mig at an
drage denne sag for dem og underdanigst begiere
den fijldeste gödbalde jag allena som barn holmene
sandöste og dennaar: Dervis Höj erwerdighedz höj
sidelige og höj gunstigste erklæring i tiw tan fori
1 at Prosten icke kand harataga sig at wera solita
minstars fuld mydtig 2 at hand hwar ban i detta
eller noget andet til folide (hwo Compane mig hold) til at staa og trygge
3 at det er hands plight ligesom at afholde sig fra
uskad som mande waardlige ting saaledes og saa
at give hin manighed [illegible] hal haa sagt mödig
hed og kiærlighed. —

Dervis Höj erwerdighedz bekiendte omhed for dens
fedrene Land af hwilket barn holm udgiör en
liden men icke foragtelig deel sikwar mig
den dering — som en stark sals ud byggen der wil
sand erwendra sig og familien ikke [illegible]
men icke udholde en proses der der imedan i detta til
[illegible] mange [illegible] hal haa widere [illegible]
[illegible] / willa bliwe mig saa [illegible] lig nok — [illegible]

Danne vaÿ til nogen lunde nedstat ning og sikker
hed for meig Land men an söÿning til Pargol der ned ha
det underdanigst Dersis Here tag ming Derlom

Rö Sogn
den 14de Juli
1802–

underdanigst

Peder Thorsen
ud bÿgger paa 24 gaards
fortoug

Til Deris
Höÿ ærverdighed
Hr Biskop Balle

5

Höjædle Höjærværdige
Hr. Biskop!
naadige Herre!

Jeg haaber, at min Dristighed ikke ugunstig optages, naar jeg nu tager mig den underdanige Frihed, at aflegge min hiertelige Taksigelse for Deres Höjærværdigheds frugtbringende og behagelige Visitatz har paa fundet. Alle som elsker Religion og Dyd maae føle Opmuntring og Glæde ved en saadan fortreffelig og mild Catechisations Methode. — Deres [illegible] Mønsterlignende venlige — opbyggelige Foredrag — Deres udvortes Iver, uden Egennytte, at udbrede Guds og Jesu Christi Ære og Kundskab, maae umodsigelig opvække ethvert Hiertes — Iver til Kierlighed og Dyd efter Jesu hellige Lære. Og Gud skee Ære! jeg har ved Holnes — ved mine Sogne-Forretninger med Glæde erfaret i disse Menigheder — nye Iver og Virk- som blev hos en stor Deel af Ungdommen, som fra sidstleden 14de Julii med Taknemmelighed erindrer vor gode Biskops Barmildhed. —

Mine 2de Børn takker Deres Höjærværdighed for de dem givne Bøger, hvilke de elsker og bruger flittig, at de og derudaf kan fortælle, og har lært en stor Deel uden ad. — Ved mine Sogneforretninger har jeg anbragt nogle af de nye Psalmer, som har behaget adskillige af Sogne-Folket; hvorfor

6/9 1802

p. d. 18 Septbr

104

-de har ombudt mig at forskaffe den danske Psal-
me-Bog; og ønskede begge Menighederne: at Psal-
merne maatte ordnes til hver Søndag i Aaret, saa
kunde enhver bedre finde sted dermed — jeg haa-
ber altsaa at Psalme-Bogen med Begierlighed
bliver antaget, og indført her i disse Menigheder
tilkommende Aar.

Den Almægtige Gud i Christo Jesu! regnelig vel-
signe, bestyrke og opholde Deres Höyærværdighed! vor
dyrebareste Herre og Tilsynsmand! med ædleste
Familie! og begge Aar til Deres Alder med Sund-
hed og Velgaaende — saa vil Guds og Jesu Ære!
og saa mangen Sjæls, ved Deres ædle Iver og
Virksomhed blive forherliget og bestyrket. —

Tillad naadigste Herre! at jeg fremfører min
Sønnes og mit inderlige Ønske: at naar Clemensker Deg-
ne-Embede; thi her i Hasle er ikke Avling for os, altsaa
ikke med ald vor Flid og Sparsommelighed kan sub-
sistere, men naar i disse dyre Tider sættes til, da Indkom-
sterne ere ringere end jeg havde troet. At ikke Clemens
Degnekald faldt i min Lod da det sidst var vacant, det
var Hr. Provst Franse allene Aarsag udi, saavelsom
og udi mit da geraadede Tab i Henseende til min
Søns Mistelse, uden at faae Godtgiørelse — og uden al ri-
melig Opvartning; hvilket Hr. Provsten siden har fortrydt,
da Langballe: som Provsten forhen havde saa megen Godhed for:
siden paa en stilleende Maade har belønnet ham derfor. —
Jeg udbeder mig underdanigst min naadige Herres gun-
stige Bevaagenhed, og henlever

Deres Höyædle Höiærværdigheds

Hasle den 6te September
1802

underdanige Tiener
Friderich Hiorth

S. T.

Höjædle Höjærværdige!
Höjlærde Hr: Dr: og Biskop Balle!

Med inderligst Tak til D: H: H: for den Glæde, De vederqvægede os med Deres blide Nærværelse med Visitatzen; ønsker jeg mig den Frihed, at tilsende D: H: H: indlagte til behageligste Efterretning.

Fremdeles ligger det mig saa meget paa Hjerte, at siden saa mange Penge at kunne gjøre min Indberetning, som jeg min Person i Debet for til Landemodet, og endnu om en 8te a 14 Dage, at siden det behørige vedkommende fra Amtmanden om Regnskabets Sluttelse, for at siden det lagt paa Kaldet, hvilket jeg da igien maae inderligste D: H: H: om at paatage.

underdanigst

Balle.

Akers Præstegaard
d: 7de September 1802.

S. T.

Hr Biskop
Balle

Deres Höiædle Höiærværdighed ville gunstigst tilgive, at undertegnede herved tager sig den ærbødige Frihed, at sætte Deres bekiendte u-trættelige Omhu for det Dem allernaadigst anbetroede Stifts Geistligheds Vel i nye [illegible], og at udbede sig Deres gode og formaaende Understøttelse i et Anliggende, som maae være enhver geistlig Mand, hvem hans Hustrues Vel ligger paa Hiertet, saare vigtigt.

Udi Fundationen for Siellands Stifts geistlige Enke-Casse, Art. 98, hedder det: „Ingen Enke maae nyde „Renten (: af den i Cassen indskudte eller dertil kiøbte Capital :) udi Naadens Aaret." Denne Anordning har maaskee ved bemeldte Cassens første Oprettelse havt sin Nytte til dens Fonds Forøgelse og Fasthed, og under de værende Omstændigheder ikke medført betydelig Skade for de fleste Enkers Kaar i det første Aar efter deres Mænds Død, da Tiderne vare bedre, Tyngderne mindre og Fornødenhederne færre. Men nu troe vi, da disse Omstændigheder i alle Henseender ere anderledes (: ere i 100 til 150 Aar forandrede meget :) at Ophævelsen af bemeldte Paragraphs Bydende ville være saare ønskelig og velgiørende, ja vel endog for de geistlige Enkers Vel høist nødvendig. — Siellands Stifts geistlige Enke-Cassens Capital er, efter under Deres Höiædle Höiærværdigheds aarvaagne Bestyrelse saaledes forøget at den ikke trænger til, ja det vel endog synes den uværdigt, at forslaae sig Fordeel paa saa mange trængende Enkers Bekostning; thi vi sige formodentlig ikke formeget, naar vi paastaae, at mange Enker, fordi Cassen har indeholdt Pensionen i Naadens Aaret,

8/9 1802

pr. d. 180?

dernæst har lidt et Tab, som aldrig denne hele hendes Tid har kundet erstatte. Thi naar, som oftest skeer, Stamherren tager Naadens Aaret, og andre Creditorer deres Boet, hvor af skal da Enken, som i det høyeste Aar efter Mandens Død, hvorledes har Pension af Kald eller Kasse, leve, i sær om hun tillige har en talrig Børneflok at forsørge? Hun nødes til at giøre Gjeld, om hun ellers kan faae nogen, der betroer hende; en Gjeld, som siden bliver hende trykkende, om ikke umuelig for hende at afbetale. Saaledes bliver det Aar, som har Anseende af at være og virkelig ogsaa kunde være, det lykkeligste i hendes Enkestand, det ulykkeligste for hende. — Billig burde aldrig Naadens Aaret komme i Betragtning, men Enken fra Mandens Døds dag af tillegges sin Pension af Enkekassen; Saaledes forholder det sig jo med de Civile og militaire, ja ogsaa med nogle geistlige Enkekasser, saasom den Aarhuusske, Aalborgske og Riberske. — Er Enken saa lykkelig, at hun, uden Paastand af nogen Creditor, kan tage hele Naadens Aaret, trænger hun sandelig nok dertil, for ved Hjelp af samme at forskaffe sig det nødvendigste Boehave o.s.v. da Pensionen af Kaldet ikkun kan ansees for hendes Mundkosten, og er, gør naar den skal deeles imellem Flere, ofte knap nok. —

Vel kunde det synes som overflødigt at omtale Tingene, da der ved Kongl. Rescript af 13 Septbr. 1793 er befalet, at den afdøde Præstes Enke skal anvises saa meget af Kaldets Indkomster, som hendes Pension beløber sig til, der hun selv maae oppebære uden Hindring eller Tiltale af Stedstand Creditorerne, o.s.v. — Men, er Creditoren tillige Stamherren, og er denne, hvilket oftest er Tilfældet, selv Lasten selv, men der da vil og bør tabe sin Forlagen Andeel i Naadens Aaret. — Og forsaavidt Enken ved hverved sit nødtørftige Ophold det Aar, men hun da derfor ikke Paalægges strengere til sin Pension af Enkekassen, for ved Hjelp af den at kunne tilkiøbe sig Nødvendighederne i det Boe, der nyeligt var fælles for hende og hendes afdøde Mand, maa

som nu bortsælges for at tilfredsstille Creditorerne? og er hendes Kaar saaledes ikke yderlig trangere i Naadens Aaret end siden, naar hun faaer Pension baade af Kaldet og Lauget?

Det forestaaer en Lov, som ubetinget forbød Naadens Aarets Pantsættelse og giorde denne ugyldig: var vel neppe rigtigt eller retfærdigt. Det vilde skiære en Eiendom, som var given ved Lovgivningen. — Naadens Aaret er jo nu ikke mere, hvad det fra Begyndelsen var, en Naadegave til Enken, men Præstens Arvingernes Eiendom, hvorover man ikke bør betage Ret og Myndighed at disponere. Det er jo intet andet end Erstatning for den Deel af Kaldets Indkomster, som han i sit Embeds første Aar har maattet afgive til hans Formands Enke eller Arvinger. Det er en Deel af hans Løn, som er fortient, men og kan opbevares først efter hans Død. Ofte kan Præsten ikke taale at undvære denne saalænge, men nødes til, skiønt til aarlig Beskatning for sig selv formedelst Renters Betalelse, at sætte sig i Gieldsbetyngelse Trast, ved at giøre Laan paa og give Pant i samme. — Præsteenken har for sin Person ingen anden eller større Rettighed til Naadens Aaret, (: saa meget maaskee dragent, som Kaldets Pension beløber sig til:) end til sin afdøde Mands øvrige Efterladenskab; thi Loven tillader jo ikke allene Præstens Enke og Børn, men og saa hans Arvinger at nyde Naadens Aaret; og, incidenter være det sagt, jeg anseer det gavnligt, om der kunde findes Midler til, uden Uretfærdighed at ophæve samme. Men saalænge Lovgivningen om Naadens Aarets Nydelse staaer ved Magt, vilde et Forbud mod dets Pantsættelse mere Skade end gavne, endog den Præste selv, hvis Bedste man maaskee troede ved en saadan Anordning at sørge for. Præstens Enke og Børn, hvis Vel jo maatte være Gienstanden for denne Omsorg, vilde vist nok skrabes sig sammen, og med Grund sige, som Ordsproget siger: Føed mig i Dag, jeg døer dog i Morgen. — Der hendes Udkomme efter Mandens Død er ikke jo sørget baade ved Pensionen af Kaldet, baade ved Enkekassen, naar denne ikkun gavnede

hvad andre Enkekasser give, og efter deres Natur bør give, give Pensionen fra Mandens Dødsdag af. —

At indgaae herom til Hans Majestæt med en allerunderdanigst Ansøgning i den Siellandske Geistligheds Navn, er det hvorom vi herved underdanig anmode Deres Højædle Højærværdighed, da vi intet Øieblik kunne tvivle om, at jo de øvrige Stiftets Præster i denne Henseende nære samme Ønske som vi. Og vi have den Tillid til Danmarks vise og blide Regiering, at en saadan Ansøgning, frembaaren ved Deres Højædle Højærværdighed, ej vil komme ubønhørt tilbage. Mange Enker og Faderløse ville da for fremtiden spares, men i dets Sted Trøst og Glæde frembringes i de sørgende Enkers Hjerter; og velsignet ville den Mand blive, der udvirkede en saa velgiørende Bevilling. —

Bornholm den 8de Septbr. 1802.

underdanig

Christian Trampe
Provst og Sognepræst til Rønne og Sct. Knuds.

Johan Jensen,
Sognepræst til Westermaria.

Christian Fog
Sognepræst til Nye Larsker.

Peter Thomesen Balle,
Sognepræst til Aakier.

Herman Bosj
Sognepræst til St. Peder Kirke

Christian Wirlow
Sognepræst for Rom[illegible] Menighed

Christian Saxtorph
Sognepræst til Nexøe og Bodilsker.

Holger Finckenhagen Olivarius
Sognepræst til Svanniche og St. Ibs.

Jacob Peter Prahl
Sognepræst til Østermaria.

Jørgen Fog. Sognepræst til Øster Larsker og Gudhjem. —

[illegible] Sognepræst for [illegible] Menighed

Joh: Chr: Melbye
Sognepræst for Hasle og Ruths Menigheder

Jørgen Koefoed
Sognepræst for Clemensker.

Peder Sommer Sognepræst til Nyekiers Menighed. —

Hans Christian Møller
resid: Capellan til Rønne og Knudsker.

Indsluttet vil Herr Waldemar Hof forrefinde
Enkemands Quitteringer, og en Skifte Attest
om forrige Sognepræst Strays Dødsfald som
efter som vil blive indstrængen at nyde De:
=Stribuds fra 11 July 1801 –
tjenstbødigst
Rönne d. 16 Septbr 1802 — Transe

til Hr Waldemarhof Ström —

Gunstige Hærrer!

Ongen havde jeg ventet, formedelst min da værende Svaghed, at overleve min Sl: Mand Jörgen Sandbye Bohne, forhen Sognedegn til St: Poulsker, men i de sidste aaringer af hans Leve Tiid, til Pedersker og Gudhjems Menigheder paa Bornholm, men alligevel haver det behaget den allerviiseste Himlens Herre, efter sit alviise Raad, at prøve mig med Enkestanden og dens tunge Besværligheder, hvorudi jeg nu allerede har levet nu en halvdeel aaringer, og opnaaet en alder paa henved 70de aar. Omendskiøndt mig haver Intet af nogen Enke Casse, haver jeg dog: Guds Navn være lovet:, ved hielp af det lidet, min Sl: Mand efterlod mig, samt mine Hænders troe og redelige arbejde, formedelst Guds besynderlige Velsignelse, hidindtil ernæret mig, men da altting til Levemaade og Vinter Brændsel m: m: er saa overmaade dyrt og alderdommen, som gemeenlig altiid med Svaghed er forenet meere og meere tiltager, indfalder jeg fattige Enke med min underdanigste Begiering, til de Höjgunstige Hærrer ved Landemodet, at en liden Hielp af Tischum eller en anden Casse, især den korte Tiid jeg endnu haver at leve, gunstigst mig maatte blive forundet, til Lindring for mig med den kummerfulde alderdom og Enkestand, at jeg ikke af Næringssorg skulde trykkes, men at jeg den korte Tiid, der endnu maaskee forestaaer mig, maa leve med et roligt, fornøjeligt og Gudhengivent Sind. I Haab om en naadig Bönhörelse, henlever jeg underdanigst

Pedersker Sogn
d: 21de Sept: 1802 —

Bodil Jensen Sal: Bohnes.

At Suppliantinden, som er min at-test begierende, har ført udi de 10 aar jeg har kiendt hende en skikkelig og christelig Wandel, ligesom hun og med Grundighed baade til höj Alder og höjstmulige svagelige Nærings Sorger er en værdig Gienstand for de gunstige Hærrers ömme Forsorg, i det Land jeg ikke nøjere hende herved at bevidne.

Pederskers Præstegaard den 22de Septbr 1802.

Frey.

Til de gunstige Hærrer ved Landemodet

vertendum

Foranstaaende Madame K. Sandbye Bøknes særdeles
gode Moralitet, hvorsomme Oeconomie, huuslige
Virksomhed, høie Alder og trange Vilkaar er
mig fuldkommen bekiendt, hvorfore jeg
indstændigst anbefaler til alle Velgiørende
Mennesker, saa meget meere som dette Sogn
er meget talrig paa Fattige baade Voxne og
[illegible], og ingen anden [illegible]
end hvad [illegible] Hielp af Kirken —

ydmygst

Rønne d. 24 Septbr 1802 Christian Franck

Til
Deres Höjædle Höjærværdighed
Hr. Doctor og Biskop Balle.

Deres Höjædle Höjærværdighed ansøges herved underda-
nigst, som Directeur for Sjællands Stifts geistlige Enke-
kasse, om Laan af 66 rd. 4 ß. af bemeldte Kasse, hvor-
for, om det gunstigst maatte tilstaaes, jeg herved tager
mig den ærbødige Frihed at indsende min Pantobliga-
tion med Begjæring om den afg: Degns, Jörgen Sand-
byes Togsværds Obligations Udslettelse.
Med Forundring saae jeg af D: H: Hr. Ordre af
28de August d: A:, gjennem Provstiet, at jeg skulde
restere med Renters Betaling til Enkekassen for
de 2de sidstforløbne Aar siden jeg kom hertil.
Da saadanne Penge ikke saa meget kand ansees som
Renter af en virkelig oppebaaren Capital,
som et, paa Embedstid, personligt Bidrag til en
viis og menneskekjærlig Stiftelse, for hvis Fre-
lyggelse i behørig Tid, Obligation skal være Sikker-
hed; saa glæder jeg mig endogsaa af denne Aarsag
saa meget mere over, at jeg med H: Hr. Provst
Franses egenhændige Paalæggelse, derved kand godtgjöre
for Deres Höjædle Höjærværdighed, at en, i Hen-
syn til Løn som Moralitet, saa uvilligen Skjö-
desløshed ikke kand tilregnes mig, da Renterne
til rette Tid ere betalte, ja endogsaa forinden, da
jeg virkelig medens jeg var i Marts betalte Renter
om Kiendsdagstid af en Obligation, som ikke forfalden noteret i
October. Clemensker Præstegaard d: 29de Septbr: 1802.

underdanigst

Matthias H. a. Langballe

89

Westermarie Præstegaard d. 14 Octb. 180[illegible]

Anmeldt af Sognemand til Sct. Clemmens Menighed paa Bornholm [illegible], at Renten af den Obligation, som Wurtzfeld [illegible] af Jørgen Sandbye Tofthus(?), for 50 Rd, med 1ste prioritets Ret i Sct. Clemmens Sognegaard, er af [illegible] betalt for de 2de sidste forlöbne Aar med 2 Rd p. ann: —
Hvilket haves af min Regnskabs Bog som modtagne Indtægt mod Expenser for aar 1800 og 1802 —

Rönne d. 29 Septbr 1802 Christian Tranc(?).

90

Westermarie Præstegaard d. 14 Octb. 1800

H: m:

Anden Søndag efter at Deres Højærværdighed havde forladt Landet, opmuntrede jeg atter 3die Gang min Menighed fra Prædikestolen til at antage den evangelisk christelig Psalmebog. Jeg sagde dem: at de vidste, det var Hs: Majestæts, Deres Kongers Ønske og Villie – at den var indført i de fleste af Menighederne i Sjællands Stift. Jeg erindrede dem om, hvad Deres Højærværdighed selv nyligen i den Anledning havde sagt dem, og endelig bad jeg dem ved deres Ærlighed at vise, at de havde Lyst og Villie til at betjene sig af ethvert Middel, der sigter til at fremme sand christelig Oplysning iblandt dem og deres Efterkommere. Jeg anvendte den Umage, mig var muelig, og meente jeg havde gjort min Sager ret got. For ikke at overile dem, tilbød jeg dem, at jeg vilde blive 4re, og om dem saa synes, 4re, flere Søndager efter hverandre tilstede i Kirken efter Tjenesten for at antegne deres Navne, som havde villig givet deres bejaende Stemme. De Udeblivende maatte jeg anse som benægtende. De 4. Søndager forløbe, og alle de Tid, gende med til Dato, og Udfaldet blev: at af 85 Bønder, og 140 Udbyggere (Husmænd) lode 25 Bønder, og 9 Udbyggere sig antegne som villige til at antage Psalmebogen – de øvrige udebleve. Af Samtale med Nogle har jeg siden erfaret, hvad jeg i Forvejen formodede: at 2–3 Mennesker have stemt de Andre. Hvilket var dem saameget lettere, da det greb lidt ind i deres egne Fordomme. Ikke een eneste gyldig Grund har jeg hørt, hvorfor de ikke ville have den. Nogle sagde mig: at de ikke kunne forstaae den ...

90

Jeg besvarede disse kiønne Indvendinger, som de fortjente.
Andre have sagt mig: at de ikke vilde være de Første, naar
andre antoge dem, vilde de ogsaa — og atter Andre: at Kongen
ikke havde befalet det. Naar han befalede det, vilde de antage
dem. Ja, gid han vilde! Uden Kongebud antage de ikke. Disse,
vist ikke gode Mennesker, ere aldeles stemte herimod.
Forældres Vilie og deres Stemning forandres, naar nogle
Lærere, formodentlig for ei at støde og fornærmes Lære i Sysse,
viser sig ganske ligegyldige med denne Sag, og en vis gammel
Præst i mit Naboelav, tal, som Rygtet siger, endog have
talt offentlig imod Psalmebogen.

Den vise Fader bruger ingen Tvang mod det fornuf-
tige og gode Barn. Det behøves ikke. Det vanartige og egen-
sindige maa behandles anderledes. Det trænger dertil.

Jeg holdt det for min underdanige Skyldighed at
kiendelie Deres Høiærværdighed dette, som og frimodig
at sige mine ringe Tanker. Skulde jeg feile, om de skulle
være urigtige, jeg beder om Tilgivelse. Mig for-
nøjet vær jeg forsøge med min Menighed. Jeg gaar det
nu langt mere. Dette frygter jeg med Apostelen:
Gud vil dog fri mig fra dette elendige Liv. Jeg mener
det bornholmske. Deres Høiærværdighed beder jeg lie
in eid at tale et formaaende Ord for mig. Deres
høie Bevaagenhed anbefaler jeg mig, og har den Ære at være

Deres
Høiædle Høiærværdigheds
underdanige Tjener

Jensen.

Underdanigst pro memoria

Næst at bevidne Deres Höjædle Höjærværdighed min erkjendt-lige hjertelige Følelser for den mig viiste Bevaagenhed, ved at antage Dem med saa megen Varme min Ansögning om Forflyttelse til Sognekaldet i Nestved, hvoraf jeg endnu ikke har erfaret Udfaldet, udbeder jeg mig gunstigst Tilladelse at uleilige med nærværende Liniers Gjennemlæsning.

Afvigte Söndag d. 3 hujus ankom Hr. Over Krigs Commissair Smith her til Fæstningen. Allerede i Mandags erfarede jeg af Hr. Commandant v. Kohl, at iblandt de Forandringer, Man havde at vente af dette Besög, hörte ogsaa denne: at vor 65 aarige Klokker og Skoleholder Marckmann skulde nu snart afgaae med Pension. Naturligviis spurgte jeg strax, om Hr. Biskoppen derom var vidende, og da Commandanten derpaa enten ikke kunde eller ikke vilde give mig Svar, henvendte jeg mig til Over Krigs Commissairen, som fortalte mig, at Admiralitetet havde modtaget en Klage (uden at ville nævne mig af hvem) over Marckmanns slette Skole Underviisning; og paa Grund deraf vilde indsende et saa kaldet Clamamus til Cancelliet, som i sin Tid kom til Deres Höjædle Höjærværdigheds Erklæring, og hvoraf Følgen blev, at Marckmann vistnok som uduelig Skoleholder fik Afsked; en Naadegave var det, om han beholdt $\frac{2}{3}$ af sin Gage for at staae og bede i Kirken. Deres Höjædle Höjærværdighed undskylder gunstigst, at jeg indrykker disse pöbelagtige Talemaader ligesom jeg har modtaget dem af en Mand, der er ligesaa uhöflig i sit Sprog, som han nok er ukjendt med Religionen og de fleste af dens Tjenere.

Forgjæves indvendte jeg: at Deres Höjædle Höjærværdighed havde ved Visitatsen i dette Foraar været tilfreds med Ungdommen og Commu-

6/10 1802

227

erindrede tillige, at Degnen har nu i Gage omtrent 11 Rd maanedlig, og
altsaa ikke kunde med $\frac{2}{3}$ Afdrag i slig Alder underholde sig og Kone og Börn paa
dette saa dyre Sted: tillige maatte man tage i Betragtning, at ej allene
Alderen, men især lange Krigs-Sorger trykkede Manden: samt at Forældrene her ikke nogensinde med Tvangsmidler lade sig bringe til at holde Börnene
til stadig Skolegang; men min lange Veltalenhed var til ingen Nytte, thi
jeg fik den Bebrejdelse, "at jeg dog selv for kort Tid siden havde tilstaaet Hr.
"Commandant v. Kohl i Fortrolighed, at Marckmann i sin nu værende Alder
"ikke var saa duelig Skolelærer, som jeg önskede; men at jeg, fordi han var
"med Kone og fem Börn ikke vovede at besvære mig over ham; og der-
"for heller paatog mig det Brydsom ved Catechisationer i Kirken at under-
"vise Ungdommen i hvad der burde læres i Skolen." Hvorefter lagde Over-
Krigs Commissairen til, havde Admiralitetet den Plan, at Fæstningens
Börn skulde foruden Christendom tillige have Begyndelsesgrundene
i Moral, Historie, Geografi, Oekonomie, Astronomie og Navigation,
hvortil Marckmann nu var ganske uskikket. Paa mit Spörgsmaal,
om ikke Börnene da og burde lære at regne og skrive, hvortil Skoleholderen
var efter nu gjeldende Fundats ikke var forbunden, blev Svaret: det
behövedes vel ikke for at nide Begyndelsesgrundene i anförte Videnskaber; men da jeg igjen forestillede, hvorledes man uden at kunne regne og
i det mindste skrive Bogstaver skulde demonstrere en mathematisk
Figur? tilföjedes: saa kunde Regning og Skrivning höre til Luxus i
Underviisningen, hvorfor Skoleholderen maatte have Betaling af Forældrene. — At forsvare Marckmann imod Commandantens og
Over Krigs Commissairens Machinationer, om jeg saa maa kalde
denne Fremgangsmaade, er mig umuligt. Jeg vover derfor underdanigst især paa Grund af hans gode moralske Caracteer at anbefale
ham til Deres Höjædle Höjærværdigheds Bevaagenhed og Omhue,
i det Haab at han da nyder fuld Gage i Pension, i fald Skolen tages

fra ham; hvilket sidste jeg lige saa nödig seer, som jeg ugierne vilde
brugte Ober Krigs Commissairens gjorte Forslag til mig om selv at
modtage Skolen, for at forbedre mine ringe Kaar som Garnisonsprest:
Og derfor venter jeg mig ved Herrs Höjædle Höjærværdigheds huldeste
og formaaende Anbefaling saa sikkert befriet, som jeg er overbeviist
om tilgivelse, fordi jeg har bebyrdet med dette med min Stillin lange
Brev, hvortil jeg blot vil föje, at jeg med beste Velgaaende Ønsker
i dybeste Agtelse kalder mig

Christiansöe d 6 Octbr 1802.

Herrs Höjædle Höjærværdigheds
underdanige Tiener
Johan Christian Holm

Til

Höjædle, Höjærværdige, Höjlærde
Herr Biskop Balle.

=3708=

No. 2. Een Halv Rigsdaler, 1802.

Marnell

Ekeren

Vedstaaer hermed jeg un-dertegnede Friderich Hiorth, Fogd til Hasle og Rutsker Menigheder paa Bornholm, at være skyldig til Siællands Stifts geistlige Enke-Casse den Summa 66 Rdr 4 Mk, skriver Sex og Treysindstyve Rigsdaler og fire Mark; hvorfor jeg med første Prioritets Ret i, pantsætter ... i Rutsker Sogn værende Fogengaard Huuse og Bygninger bestaaende af 2de Længder, naml. en Vaaningslænge af 8te Fag, og en Ladelænge beliggende af 8te Fag, hvorudi bemeldte Enke Casse for denne Summa skal være fuldkommen forsikkret og skadesløs holden.

Renten af denne Capital svares aarlig og i rette Tid med 4 pro Cento til Betalning. Iøvrigt underkaster mig alt hvad Hans Majest. Lov og Forordninger om Pant formelder. –

Dette til Bekræftelse under min Haand og hostrykte Signet. –

Hasle paa Bornholm den 18de October 1802. – Friderich Hiorth

Denne Obligations paalydende Summa omskrives hermed i Følge Forordningen af 5te Januarij

J. K. Kiil Rigsbankdaler R. 33. sk.

ennet

Riksbankstalern Silfs Wärdet och blifva Räntan å Ränteringskammaren med benämdte Anordning ligitaliter at betala i Riksbanksgiwyr Silfs Wär-
det.

Münter

Underdanigst pro memoria!

Embeds Pligt böd mig at indberette hvad Skjæbne, der truede Fæstningens Christiansöes Skoleholder Marckmann; inderlig Skjönsomhed byder mig atter paa hans og egne Vegne at fremsige vore varmeste Hjerters Tak for den bevaagne Omhue, hvormed Deres Höjædle Höjærværdighed har anbefalet os begge til Menneskevennen, Landets ejegode Frederik.
Vi föle os overbeviiste om, at Tabalen ikke gandske skal udföre sine Planer, da Deres Höjædle Höjærværdighed med Faders Godhed taler for de under Bröde nedsjunkne Embedsmænd.

Vel maa jeg tilstaae, det har været mig krænkende, at fordi jeg hverken kunde eller vilde som Vitterligheds Mand understrive en Ansögning, Hr Commandant v. Kohl i August Maaned dette Aar agtede at indgive til Hans Majestæt Kongen om Dimission fra sin Tjen, jeg da blev truet med at skulle komme til at fortryde min saa kaldte Uforsigtighed. — Tungt var det mig og, at fordi jeg ikke vilde erklære: Degnen Marckmann var gandske uduelig til at underviise i hvad hans Instrux paabyder ham som Skoleholder, jeg da ej allene maatte savne en Gratification af 100 rd, som Hr Over Krigs Commissaire Smith i Foraaret mundtlig lovede at ville udvirke mig, om jeg ikke blev befordret inden Vinteren; men tvertimod til Svar paa en Ansögning, jeg i denne Anledning efter Hr Commandant v. Kohls Paamindelse indgav under 30 Septbr til Admiralitetet, fik en Collegii Skrivelse af fölgende Indhold

"Collegiet indseer, at Gagen for Præsten paa Fæstningen Christiansöe
"er saare liden, og man er meget tilböjelig til at udvirke ham noget
"Tillæg; men Motivet maatte være: at han alvorligen havde lagt
"sig af Skolevæsenet i Fæstningen, og ved sin overordentlige Omhue
"søgt at afhjelpe Manglerne derved
"Hvorvidt nu Præsten Hr Holm kan godtgjöre at have tilbörli-
"gen opfyldt denne sin Pligt, det ville Hr Commandanten overlade
"til ham."

Admiralitets og Commissariats Collegium d 22 Octbr 1802.

Kaas. Wleugel. L. Nørregaard

Afskrift

Paa foranstaaende Collegii Breve gav jeg denne Erklæring:

"Ved i Sjør at forestille det Høje Collegium Umueligheden af at kunne forskaffe "mig og Familie de uundværligste Livets Fornødenheder med det mig hidtil aller"naadigst reglementerede Gehalt, naar jeg at bevare min Embedsførelse og "den troelige Opfyldelse af mine Pligter mod Menigheden saavel Gamle som Unge, "jeg forsynede mig i denne Henseende med Hr Commandant v. Kohls fordelagtige "Vidnesbyrd, og som en Virkning heraf maae jeg billigen ansee: deels at det "Høje Collegium fandt den Behagelighed for mig at tilstaae mig en Under"støttelse af 100 Rd for afvigte Vinter; deels ogsaa naadigst forklarede det Konge"lige Danske Cancellie, at jeg var værdig et mere indbringende Kald.

"At fra den Tid af indtil nu, ingen af mine Embeds Pligters Iagttagelse "har været mig lige saa hellig som forhen, er jeg overbeviist, at Hr Coman"dant v. Kohl vil meddele mig den bedste Attest om; hvortil jeg endnu "underdanigst har at føje, hvad hans Højærværdighed Hr Biskop Balle "ved sin i Sommer holdte Visitats har skrevet i den til Præste Embedet "hørende Annotations Bog saaledes lydende:

"I Aaret 1802 d. 17 Julii visiterede jeg anden Gang i Menigheden paa Chri"stiansøe. De Confirmerede svarede med Færdighed og god Forstand efter Lære"bog og Catechismus. Ogsaa nogle Børn gjorde god Rede for samme Kundskab. "Man vidste adskilligt af den Bibelske Historie. Boglæsning var forskjellig; "thi nogle behøvede den mere Øvelse. Den brave Kirkens Lærer vorder visselig "af Gud velsignet for sin trofaste og vel anvendte Flid. Jeg ønsker ligeledes "de al Naade og Kraft fra Gud over den velmeenende Underlærer."

Dr Nic. Edinger Balle

"Foruden dette umiskjendelige Vidnesbyrd om hvordan min Omhue for Skolevæsenet "har i min Embeds Tid maaske været, giver jeg mig den ærbødige Frihed at bede "S.T. Hr Commandant v. Kohl herpaa at bevidne, at jeg ved idelige Catechisatio"ner baade i Skolen og Kirken har søgt at gjøre mig saa gavnlig for Ungdommen "som det var mig muligt; hvorved jeg tillige vover at forsikkre mig om "det Høje Collegii vedvarende Tilfredshed og Bevaagenhed, og som Følge heraf "at min under 30te Septbr dette Aar underdanigst indgivne Ansøgning "naadigst maatte komme i Betragtning

Christiansøe d 10 Novbr 1802.

underdanigst
Johan Christian Holm

Hr Commandant v. Kohl attesterede herpaa saaledes:

"Da det Høj Kongelige Admiralitets og Commissariats Collegium "under 18 Octbr 1800 befalede en udførlig Indberetning om hvad der

"i de seneere Aar var foretaget her paa Fæstningen ved den værende
"Præst og Degn, for at danne Ungdommen til gode og flittige Menneskker —
"indberetter jeg underdanigst: at det, der blev foretaget med Ungdommen,
"var, at de bleve underviiste i deres Christendom, som Præsten Hr Holm
"gjorde og endnu gjør sig fordeles megen Umage for at give dem den
"nødvendigste Oplysning udi. Men Ungdommens videre Dannelse og
"Underviisning, som det Høje Collegium saa meget ønsker, mangler
"nødvendig den her værende talrige Ungdom, og som ej kan erhverves ved
"den nu værende Skoleholder.

Fæstningen Christiansøe d. 10 Novbr. 1802.

underdanigst
J. M. A. v Kohl.

Under 6te Decbr. da jeg leverede Deres Højædle Højærværdigheds Brev til
Hr Commandant v. Kohl tilkiendegav han mig mundtlig "at Admiralite-
"tet for nærværende Tid ikke havde Lejlighed til at hjelpe mig." —
Nu jeg lever da i det trøstende Haab, at Lejligheden til at blive hjulpen
vil efter Deres Højædle Højærværdigheds gunstige Udsagn paa anden Maade
aabnes mig.

Jeg beder underdanigst om Overbærelse, fordi jeg har havt den
Dristighed at besvære med Gjentagelse af disse mine fatalia, der
naturligviis volde, at jeg med forøget Længsel ønsker min Forflyttelse
herfra. Og dette Ønske vil Sjællands ædle Biskop faderligen understøt-
te til at opfylde; Himlens bedste Velsignelser være og i denne Henseende
deres Lønner! saa skriver i dybeste Agtelse

Deres Højædle Højærværdigheds
underdanigste Tjener
Johan Christian Holm

Christiansøe d. 8 Decbr. 1802.

Underdanigst Pro Memoria!

Paa [illegible] Under var jeg [illegible] naadig
og [illegible] Hr. Biskops [illegible] Overhørelse; [illegible]
[illegible] arriveret i nogle af de forrige [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] Klage, [illegible]
til: En [illegible] Concipist af samme, [illegible]
nogen [illegible] — En [illegible] der har mange Aar [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] til mig, [illegible]
[illegible]
[illegible] Klagen, og [illegible]
[illegible]
[illegible] Bøn [illegible] mig; og
[illegible] at subscribere og [illegible]
Conspireret med hinanden, for at [illegible] mig [illegible].
Jeg veed ikke at have speceret i Klagen [illegible]
[illegible] Menneske her, all den Tid jeg har været her, men
bestandig holdt mig for mig selv, og [illegible]
her; ihvorvel samme [illegible] og [illegible]
[illegible] — Ingen kand med Grund [illegible] min
Opførsel, og tvivler jeg ikke paa, derom at erholde [illegible]
[illegible] Bevidnesbyrd, om fornøden giøres. — Paa at min
Incapacitet og [illegible] Klagen [illegible]
for at tilføie mig [illegible] Planer — [illegible]
min underdanigste Bøn [illegible] Deres Høiædle Høiærværdighed
naadigst vilde ansee det [illegible]
[illegible] med bestandig Bøn og Ønske til den Allerhøiste
er, Deres Høi: [illegible] og Naadige Hr. Biskops [illegible]

underdanigst

Christiansöe d: 27 July 1802

[illegible] Hartmann

S. M.

Da eeg veed eig har hafft ündskiellige underretninger efterhaabets ex dem som meere veed — Skulde andre, som efter ginand har tänckt formerke, mig at arrivere, nemlig: om lögnagtige Be-skyldninger og Vendereundighed skulle tilföjes mig, Skoleasens Angaaende; da er mit Sandt Sentement saadan:

Der som det kan gielde at Forældre, som paa slige Steder mest see paa egen Nytte, og omaleig vendre med dem formalig interesserte kan alleene sige: at Börnene lær intet; da er det let at komme fra for dem.

Men

1. Kan eig intet giöre til at de ej sondum gaae i Skole, og følgelig om saa vær, at nogle har aldrig egen forsömelse, intet lær; thi

2. Jeg er alt for ringe til at tvinge dem dertil — Jeg har ingen Magt til at befale, at saa kommer det an paa dem, de kan befale, nemlig: at holde Börnene ordentlig til Skoleg: — og det efter tilbör lig og tilbörlig Moderation, efter eenhvers Omstændigheder

3. Kan eig vel og sige noget dertil, naar Börn ere gaaet paa Beijnen i det samme fatter at Forældrene til at keine i Land, ei til nyttige Arbejder imellem dem selv indtgiörde, e: g: — En Salskiepparn deines har en anden for Barnepige — Andre tiender Söldgaan etc. Og inmod Fornemst er saadan deres Ret, at saa mange som kan tünch Gaae dertil tringen dertil, samt drengene ud paa Søen at fiske med Forældrene. — Dette har min Formand Hr Gelstrüp fortalt mig, for eig kom her. Og eig har selv erfarret dette. Alt Rigt og Flere Skatte ved Commandanter, og det meget bedre end eig, der er selv veed imellem dem — Jeg kan da intet sige eller giöre i denne Sag. Men en fornuftig og billig Moderation, om saa skulle være, i Rigt, for alleen til Comando: havende til, og at de ofte künde, burde gaae i Skole, naar tiid var. Og at eije eig, som siden 1760 har underviist og lært Börn i latin Læsning, Skrivning etc. skulle imod mit gemnelsblader, være discommenderet, for det veed eig at det findes Bedtmænd har taget Skrivar, ligesaavel som Forstander.

4. Ved Forældre har ere saa dinnedristige, som eig endnu ikke har sett i det Ret, vendte eig tvertimod fra at beere Börneyngen til Confirm: som for rommalke Tiid, og læmmeste Alder, har intet erfaren Arbeid, eller kom nær i hans Tiid har søgt Skolen, og derefter har holdt et intervallum af ½ Aar. Endskiönt ei vel klare var — Börn saa og ville til Confirm: og til nytig noget vorder til at gaae i Skole; Mens det tilbörlig at rogge mig Flijt til Læst, naar saadanne er stupide?

5. Hvad eig kan merke, skulle vel strenge og streng Skolestrax, har været det værste Remedium. — Og skulle det Lovlige af Forældre en strax klager for üdvortes. — Jeg kan heller ikke nogen lade saa at heeme, strengt imindre practicere, Forældrar underfundig Onde skal saa deres nytte, nägne og spilltene Börn. Men som en H: H: Vimb i sin Psalme har sagt: Laad mig med Svig og Bitterhed det mindste Deel ej faare. Der een og min Tanker.

6. Hr. Sager og Skoleholder tilforn her, Toghvorg, som vel ikke ansee mer end 10 Aar dette ogündersøgt til sætte Stad, derudover befagent med den, fiirt Comand: og Offic: hver endog alle sine retmæssige Credit, har den formedelst Balance at holde, og efter fortælling, vanskelig nok, efter at komme igiennem. Hvad skal eig da sige? som saadig som nu og vemmeld? etc.

verte
S: placet

Børnene er adskillige Overdragne har arriveret, som er
plat forglemt, og Aarsal aarsage billige Ankeposter — fra
muligst mangen mig udtrykt allerede kan være udtænkt. — Gud
omne fecero pede proterido. — hvilket jeg ønsker, ved at kende
fra sligt i visse Maader farligt Sted.

Jeg har altsaa her haft adskillige under min Underviisning
virkelig rasende og ophidsede Sindelaget. — Men fra Skikum
har her vist mugt forandrelige, saa gaaer det og — etc.

Det nyster bestandig uduvarende Haverie, 4 Brag etc.
søkte baade Penge og gamle i Drift og Opvagelse, som og [illegible]
og valde ud Andets Sindum og underlader ind Naboer-Dager
efter verdens [illegible] — etc.

Og kan der vel tænkes et, der vil bringe en saa intricat
og af pour malitie [illegible] tænke- og Handle-Maade; i
nemlig: at bringe Børnene til Artøjede og Forretninger,
eller [illegible] dem i Sand halve aar og mere; tager dem fra Sam,
lader dem gaae en to 3 à 4 Dager for det Skole noget i Skole;
bringer dem siden til [illegible] Sammenbinden eller andre Ting —
nogen saa for dem første gang at kom i Skole, og sige:

Den mange aar har et gaaet i Skole. etc.

7. Nogle i dag [illegible] i saa det store Forældre Sentiment og [illegible]
det [illegible]: lader det være [illegible] Dag, i[illegible] Conspirerer
[illegible] han skal svare [illegible]
[illegible] praktiske Intriguer, under Masque af
[illegible] og Mænd og [illegible]
[illegible] saa vist som de kan.
[illegible] Stupide og [illegible]

Hvilket jeg da efter slig en Forsømning [illegible] Underviisning
[illegible] Børn [illegible] en dag eller to [illegible] for dem, det
[illegible] at der [illegible]
[illegible] Vanskeligheder [illegible]

[illegible] efter [illegible]
[illegible] Mangen gang har [illegible] Billige [illegible]
Man det [illegible] saa [illegible] selv at Comman
og [illegible] har kan [illegible] dem [illegible] Gode Helper,
dere: [illegible]
lader det, at sige [illegible] Got.
[illegible] indbilde sig i altsaa og virkelig [illegible]
[illegible] enten in Theorie eller in praxi [illegible]
underladt, uden at baade Gud og Samvittighed [illegible]
[illegible]
Det klage over den Verden, [illegible] forvolder; i
det klage over Børnes Underviisning, og ingen Børn selv have,
eller og om [illegible] mange aar siden [illegible] nogle etc. der-
under kan aldrig [illegible] en pour Malitie.
[illegible] og Anslag til Fremgang; [illegible]
at [illegible] som var den allerværdigste

[illegible] subtile [illegible] en vis Maade remarqueret [illegible]
naturlige Organa [illegible] Underviisning [illegible]
[illegible] Underviisning [illegible]
Qvinde [illegible] pension recommenderet [illegible]
[illegible] Mig synes [illegible]
[illegible] Tour, som vel, og
for [illegible]

S: S: [illegible] Sentiment, [illegible]
[illegible]

Ödmjukaste Pro-Memoria

För Deras Högärewördighets wänliga swar af 26 Jun., är jag dem oändeligen förbunden, och aflägger min allerskyldigaste tack för Deras Högärewördighets wänliga anbefalning hos Deras Dyrebara [illegible] — Då jag [illegible] hallera detta [illegible], hade [illegible] Nådiga [illegible], jag kunde Deras Högärewördighet ej hafwa giort mig den Stora tjenste hwilken mig [illegible]. Gifwe Gud jag kunde någon tid finna tillfälle til at wisa min erkänsla för denna Deras Stora godhets bewisning. —

Lijkaledes är jag Deras Högärewördighet mycket förbunden, för Deras Goda om Sorg för den gamle Markmand och hans [illegible] som Dagen betraktad, är jag särdeles wäl förnöjd [illegible] til Skolläraren hans [illegible] sin höga ålder

Skiebnet, da Ungdommen haver for trænget der

stad – det glæder mig i Midler tiid, at

Deres Høyærværdighed har sörget for det Sand

med Familien og paa Deres gamle Dage

skulde komme til at lide Mangel og Nöd

med glæde bidrager jeg alt hvad muligen

til Bedste for Deres Familie. —

Jeg haaber ydmygst Deres Høyærvær-

dighed alle Dage [illegible] fortrøstelig at jeg

med Overbringeren af dette sender en

Første Lax: Gidingsted saa følledig at

samme maatte finde Deres Bifald. —

Jeg anbefaler mig i Deres Høy

ærværdigheds vedvarende Erindring, og udbeder

mig til Leilighed til bestandig at holde mig

Deres Høyærværdigheds

ærbødige Tienistere

Fæstningen Christians=Öe

Den 19 December 1802

[illegible] Kohl

Underdanigst Pro Memoria!

[illegible] [illegible] Omsorg i at [illegible] hvad [illegible]
[illegible] [illegible] kunne [illegible] [illegible] mig, [illegible]
at [illegible] [illegible] Reflexioner af Deres Høyædle Høy-
ærværdigheds [illegible] til [illegible] [illegible] Commando [illegible]
mig [illegible] d: 12te Decemb: — [illegible] og [illegible]
[illegible] [illegible] til [illegible] [illegible] som mig
[illegible].
[illegible] [illegible] Biskops [illegible] Affection, og Con-
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Collegie med
Hans Kongl: Høyhed [illegible] [illegible]
[illegible] mig [illegible] [illegible] og [illegible] [illegible] som
[illegible] [illegible] D: H: H: [illegible] [illegible], [illegible]
[illegible] som [illegible] mange [illegible] [illegible] i [illegible], i [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] vilde Regilere sig [illegible], [illegible]
[illegible] [illegible] alle [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible]
mig [illegible] [illegible], [illegible] jeg og [illegible] og
[illegible] [illegible] at beholde de 3die [illegible] [illegible] i som jeg [illegible]
[illegible] at [illegible] til den [illegible] [illegible]:
Alt dette [illegible] mig til den allerunderdanigste [illegible],
[illegible] [illegible] og med [illegible] at [illegible] [illegible] som jeg [illegible]:
Min [illegible] bestandig [illegible] og [illegible] [illegible] [illegible]: Ak
Gud [illegible] vil [illegible] D: H: H: [illegible] [illegible] [illegible] mig [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible]
D: H: H: [illegible] og [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] i [illegible] og
[illegible]! Hvilket [illegible] [illegible] jeg bestandig
[illegible] med [illegible] Submission

Deres
Høyædle Høyærværdigheds
[illegible] Hr. Biskops
underdanigste
tiener

Christ: Sø[illegible]
d: 13de Dec: 1802

[illegible] Marichmann

De

Underdanigst Pro Memoria!

Da jeg siden Aar 1760 bestandig har maattet nære mig
ved Børne-information, og i 48 Aar har været virkelig
Degn og Skoleholder, og først men tiil i sætti dem Combi-
neret med det Beskiftelighed som sligt Embede gemenlig
fører med sig; saa har et 40 Aar jeg har været paa Christi-
ansøe dog været mig et besværligste, og i fem ulte Aar, de Skrii-
fterne saa Levnetsmidler ere saa voxedeuere, saa min Gage
ingenlunde kan tilstrække endog til det Nødtørftigste.

Og da Degnen Jørgen Sandbye Søgsvörg i St: Clemens-
Sogn paa Bornholm er død, saa indtager jeg mig efter underda-
nigst til Deres Høiædle Høiærværdighed med kierlig Bøn, om
naadigst at forflytte mig til samme em ledig værende Kald,
som jeg med Guds Naade og Bistand agter, venter og haaber
at forestaae, saavel til Deres Høiædle Høiærværdigheds, som til
vedkommende Menigheds Fornøielse.
Hvorefter jeg venter en naadigst Bønhørelse.

underdanigst

Christiansöe d: 7de aug: 1800.

J. Marckmann
Garnisons Degn.

Formedelst benævnte Mandens bestandig tiltagende Alderdoms Svaghed bliver den reglemen-
terede Gage Aar for Aar utilstrækkeligere for enhver Embedsmand paa Fæstnin-
gen Christiansöe; og da Supplicanten, der foruden en god moralsk Caracteer
besidder Duelighed og Kundskaber som Kirkesanger og Skoleholder, nu i saa lang
en Række af Aar med talrig Familie kummerligen har maattet ernære
sig som Degn og Skoleholder i det middelmaadige Kald, skulde jeg ikke
undlade paa Forlangende underdanigst at anbefale ham til Deres
Höiædle Höiærværdigheds Bevaagenhed; helst da Degnekaldet i St. Clemens

Sogn paa Bornholm, saavidt mig er bevidst, ikke er forbundet med det for en aldrende Mand saa besværlige Hovlhold, og tillige ville bidrage til at formilde hans höjst trængende Kaar i den til-stundende Alderdom.

Christiansöe den 7 Aug. 1800.

underdanigst

P. Holm, past. loci

Pro Memoria

Skoleholder, Studiosus Hr. Christian Lund, har fraSagt sig Skolen her i Byen, og er reist til Kiöbenhavn, for at fortsætte sine Studeringer. — Til Skoleholder i hans Sted har Degnen Prahl antaget en Skomager Hr. Diderich Beck her af Nexøe. —

Bekiendt nu med denne Mands moralske Caracter og simple Oplysning i den Christelige Lære, altsaa kiende hans at vende og understaaende ja endog önske, at han, som ved at Degnens tilforn er sat ud af Stand til selv at leve om sin Profession, ved et andet Sted kunde aabne sig Udsigt til Udkomme for sig og Familie; maatte vi dog, om alle nærværende Tiders tiltagende Oplysning gior Anfordring paa en duelig Skolelærer end han. — Vel siger Degnen Prahl, at han alene er pligtig i følge sit Kaldsbrev at holde en i sit Sted der kan læse for Børn og nogenlunde skrive, men da Kaldsbrevet tilholder ham at holde en Vicarius, og Ordet af sette Ord synes at formode sette den, der skal være i Forordningernes Sted, og altsaa for der har samme Qvaliteter som denne; saa, da Prahl er Studiosus maatte det mueligen tilregnes os, om vi lang tid at han i sit Sted valgte en saadan Mand som den benævnte Skomager Beck. —

Vi tör derfor giöre os den Frihed underdanigen at forestille til Deres Höy Velbaarne Höyærværdigheds gunstigste Resolution: om Degnen Prahl har opfyldt den Pligt der paaligger ham med Hensyn til at forsyne Skolen med Skolelærer, ved at antage benævnte Beck dertil, eller om ikke bør paalægges ham at antage en Student eller Seminarist. —

Nexøe den 26de October 1802.

underdanigen
Saxtorph C. Hermann

Til
Deres Höystvelbaarne Höyærværdighed
Hr. Biskop Balle

139

Allerunderdanigst Erklæring!

Da Rønne har en latinsk Skole forsynet med 2de Lærere, som giver Underviisning i alle de Academiske Videnskaber, hvorfor det ikke er aldeles nødvendigt, at den Vicarius, Sr Prahl er forbunden at holde, skal være Student, da denne Lønning vilde medtage den største Deel af Indkomsterne af Nexøe, og hvad fordeel af begge Embedernes sammenbringelse ventes bortfalde. Jeg formeener derfore, at de Ord i Kaldsbrevet – han skal holde een, der kan lære Børnene at læse og noget at skrive, udtrykker Vicarii Egenskaber — og da de Herrer Skole Inspecteurer bekiender en af Hr Prahl antagen disse Egenskaber, synes Prahl at have opfyldt sin Pligt, men naar Dødsfald indtræffer, var det ønskeligt, at Klokkeren som boede i Nexøe blev forsynet med en Seminarist som kunde spille paa Orgel, da Kirken har et Positiv, og det kunde maaskee blive vanskeligt at faae nogen som forstaaer dette, naar den nu værende enten blev affældig eller døde.

underdanigst

Rønne d. 20 Decbr: 1802 Christian Trappe

225. pr: d. 28 Dec:

Høyædle og Høyærværdige Hr. Biskop!
Gunstige Herre!

Da jeg haver den Ære at være Deres Høyærværdigheds [illegible] med [illegible] under mod Deres Faderlige Regjering og [illegible] [illegible] [illegible] Deres Høyærværdigheds lykkelig Hjemkomst fra Landet Bornholm: [illegible] at [illegible] Deres Høyærværdighed angaaende Min fordum indgivne Begiæring, at det maatte allernaadigst Tillades min Søn Daniel Løngberg at forandre [illegible] [illegible] Nyekier Præste Kald som [illegible] min Alderdom, og [illegible] efter min [illegible] i 2 Aars Tiid [illegible] [illegible] i underdanigst Ydmyghed at [illegible] min Begiering maatte blive opfyldt, ingen [illegible] [illegible] underdanigste Begiering maatte [illegible] Deres Høyærværdigheds Naade, [illegible] [illegible] [illegible] Jeg har nu været [illegible] Tiid af 35 Aar, [illegible] [illegible] Med Høyagtelse [illegible] Deres Høyædle og Høyærværdighed

Nyekier Præstegaard
d: 8de November 1802

underdanigste Tiener

H: J: Løngberg

Underdanigst
pro Memoria

I Overeensstemmelse med Deres naadige under 6te
Novembr tillagte Ordre har jeg taget Drengen
Daniel Lyngberg i Eed efter foregaaende Examen
ved hvilken befandt jeg, at han baade havde Evne i
at forklare Luthers Catechismum, og manglede
ikke heller Evne at giöre sig fattelig og tydelig
for Börn — Med Deres bogens Udvikling sagde
som han mig noget forelagde, han med Skyldte
sig derved, at ved den forskjellige Underviisning
i Bogen indfandt sig for det meste ikkun Börn
som befandtes i Bog og Catechismen at
efterkomme [illegible] Kirken ved Provstens Catechisa-
tion, han vidste at bevæbne sig for at afhielpe
Underviisningen. Som lydte Dagene betragtes
er baade han stort og han lod [illegible]
og aldeeles [illegible] Hans moralske
Caracteer indtil Dato god og [illegible]
kan [illegible] verificere [illegible] af den imellem
Faderen og Sönnen oprettede Resignations
Contract vil forefindes her forlagt

Rönne d. 20 Decbr 1802 underdanigst Christian Franke

NB Examens Dagen var d. 15de [illegible]

Til
Höjærværdige og Höjfornemme
Hr Biskop Balle

2

pr. d. 28 Dec. 223

No: 11. (8) Fire og Tyve Skilling 53225

Hamelef
1802
Ebbesen

Da jeg formedelst Alderdom og Svaghed i nogle Aar
ey selv har kundet forestaae Degne Embedet, men min
Søn Daniel Lyngberg paa mine Vegne samme forestaa-
et, og med Flid erstattet til Degne Profession Welærwær-
dige Hr Sommers, saavelsom Menighedens Tilfredshed;
Og da jeg Efter ansøgning til Hans Kongl: Majestæt
fik om Allernaadigst tilladelse at bemelte min
Søn maatte antages til Degn, uagtet at hand ikke
har været Kirkeholder; — Hvorefter Hans Høyædle
Høyærværdige Hr Biskopen har inderlig glædet mig,
og i Naade opfyldt min Begiering, tilladte ham til
Degn i mit Sted. — Thi er indgaaed følgende Contract
og Forening imellem mig og min Søn Daniel Lyngberg
nemlig at hand aarligen fra dette Dags Dato, for-
[illegible] 40 Rdr, tilligemed [illegible] Værelse paa Degne
Gaarden til mig; — Og om det behager Gud ved Døden
at bortkalde min Søn førend Jeg, da ovenmeldte
Pension maatte hæfte ved Kaldet saa længe jeg lever;
Denne foranstaaende Contract og Forening imellem
min gamle Fader og mig lover jeg Daniel Lyngberg
saa længe det behager Gud at lade min Fader leve,
samme skal med Fornøyelse blive opfyldt. — Og om
dettes Opfyldelse har jeg Daniel Lyngberg ombedet
de 2de underskrevne Mænd med mig til Vitterlighed
at underskrive.

H Lyngberg — Daniel Lyngberg

Nykiør Degne Gaard d. 14 December 1802

Christen C.I.S. Jensen — efter skriver Navn

Samsing S.W.S. Westen — efter skriver Navn

vettendum

Denne Gienpart er Ordlydende med dens forrigiske Original bliver herved af mig bekræftet — Rønne d. 10 Decbr 1802

Christian Transe

Deres Höjærværdighed!

Ved Deres for os saa kiære Nærværelse her i Sommer gav Deres Höjærværdighed mig det tröstende Løfte, ved forekommende Lejlighed at ville anbefale mig. Sognekaldet til Nykiöbing paa Falster er bleven ledigt. Jeg har der [illegible] i [illegible] Haabe, og for mine Sönners Skyld anseer jeg dette Kald som et af de önskeligste for mig — underdanigst beder jeg derfor om Deres gientagne Anbefaling! Beskedenhed forbyder mig at omtale egne Fortjenester; jeg föler og, at de ere saare ubetydelige — Midlertid har jeg dog laudabilem for det ved Akademiet. Jeg havde den Ære at være Medlem af Deres Höjærværdigheds [illegible] Selskab og vedkiendte mig der fra dem det mest kiærlige Vidnesbyrd; dette kunde maaske [illegible] i Betragtning, og beder derfor at Deres Höjærværdighed ogsaa derved ville anbefale mig Vedkommende

underdanigst F: Gad

[illegible] d. 22de December 1802.